

SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARI ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ REHBER KİTABI

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARI
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ REHBER KİTABI

SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARI ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ REHBER KİTABI

EDİTÖR

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

HAZIRLAYANLAR

Dr. Bekir KUL
Millî Eğitim Uzmanı

Ömer SARICA
Millî Eğitim Uzmanı

GRAFİK TASARIM

Murat ARSLAN
Görsel Sanatlar Öğretmeni

ISBN: 978-975-11-6461-2

2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	2
GİRİŞ	3
1. SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARINI ANLAMAK	5
1.1. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Tanımı, Kapsamı ve Faydaları	6
1.2. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının İşlevleri	8
1.3. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Kullanılabilecek Yaklaşımlar.....	8
1.4. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Kalite Standartları	9
1.5. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Dikkat Edilecek Hususlar	11
1.6. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Bileşenleri	12
1.7. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları İle Öğretim Programları İlişkisinin Kurulması	19
1.8. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Değerlendirilmesi	27
1.9. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Olarak Nitelendirilemeyecek Çalışmalar	28
2. SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARININ YÜRÜTÜLMESİ	29
2.1. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Uygulama Esasları	30
2.2. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında İş Birliği Yapılabilecek Kurum ve Kuruluşlar	31
2.3. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları İçin Örnek Konu ve Uygulamalar	32
2.4. Toplum Hizmeti Kategorileri	34
2.5. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Örnek Proje Alanları	35
2.6. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Aşamaları	36
2.7. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Görev, Yetki ve Sorumluluklar.....	38
3. SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARINDA KULLANILABİLECEK FORMLAR	41
Yansıtma Sürecinde Kullanılabilecek Örnek Form ve Şablonlar	42
Öğrenci Yansıtma Formu	42
Öz-Yansıtma Çalışmasında Kullanılabilecek Cümle Kalıpları	43
Değerlendirmede Kullanılabilecek Örnek Formlar	44
Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Değerlendirme Formu	49
Tanıtım Formu ve Öğrenci Tanıtım Kartı	50
Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Tanıtım Formu	51
Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Dönem/Yıl Sonu Raporu	52
Çalışma Takvimi	54
KAYNAKÇA	55

ÖN SÖZ

Eğitim sistemlerinin temel amacı, öğrencilere zengin eğitim fırsatları sunarak onların bütüncül gelişimini sağlamaktır. Öğrencilerin bütüncül gelişimini sağlamak için bilişsel becerilerin yanı sıra sosyal ve duygusal becerilerinin de desteklenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal ve duygusal beceriler, öğrencilerin hızla değişen koşullara ve çevrelerine uyum sağlamalarının yanında mesleki ve akademik başarılarına da katkı sağlamaktadır. Sosyal ve duygusal beceriler, bireylerden beklenen 21. yüzyıl becerileri içinde yer alan ve bilişsel becerilere destek olan önemli özelliklerdir. Eğitim sistemlerinde yapılan düzenlemelerde sosyal ve duygusal becerilere daha fazla yer ayrıldığı, bu konudaki kazanım ve becerilerin gittikçe daha fazla vurgulandığı görülmektedir. Öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemesi, davranış problemlerini azaltması, sosyal ilişkilerini ve sorumluluk alma eğilimlerini geliştirmesi, iş gücü taleplerine karşılık verebilmesi ve dezavantajlı öğrencilere destek olabilmesi açısından bu becerilere atfedilen önem de zaman içinde büyük artış göstermiştir.

Değişen ve gelişen dünyada eğitim yalnızca bilgi aktarma anlayışının egemen olduğu yapıdan farklı bir hâl almaktadır. Çağdaş toplumlarda birey, içinde bulunduğu çağın koşullarına uyum sağlayacak bilgi ve donanıma sahip olma gerekliliğinin yanında yaşadığı sorunlara çözüm bulma zorunluluğu ile de karşı karşıyadır. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları öğrencilerin aktif vatandaşlar olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Aktif vatandaşlık, vatandaşların toplumdaki problemleri tanımlama, bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirme ve aynı zamanda yaşam kalitelerini yükseltmede aktif biçimde yer almalarını sağlayan imkânlarla sahip olmaları şeklinde tanımlanmaktadır. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında da okullarda verilen akademik eğitim ile toplum hizmetini birleştiren deneyimsel bir eğitim amaçlanmaktadır. Bu tür çalışmalar; toplum için gerçek hedeflere, daha derin anlayış ve becerilere ulaşmak için öğrenmenin bir eylem ve yansıtma döngüsü yoluyla gerçekleştiği deneyimsel bir eğitim biçimidir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları; öğrencilerin, eğitim öğretim süreçlerinde sosyal girişimcilikle tanışarak toplumsal problemlere çözüm arama motivasyonu kazanması ve ilgili beceri, araç ve ortamlarla desteklenmesine de zemin oluşturmaktadır.

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları öğretmen ve okul yöneticisi rehber kitabı öğrencilerin; kendilerine, ailelerine ve topluma karşı saygılı, çevreye ve toplumsal sorunlara duyarlı, sorun çözen, resmî ve özel kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışma becerileri gelişmiş bireyler olarak yetişmeleri amacıyla okullarda gerçekleştirilen toplum hizmeti çalışmaları ile bu çalışmaların yürütülmesine yönelik birtakım pratik bilgiler içermektedir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının aşamalarını ve uygulamalarını örnekler ile göstermek amacıyla hazırlanan bu rehber kitabın öğretmenler, okul yöneticileri ve tüm öğrenciler için yararlı olmasını diliyorum.

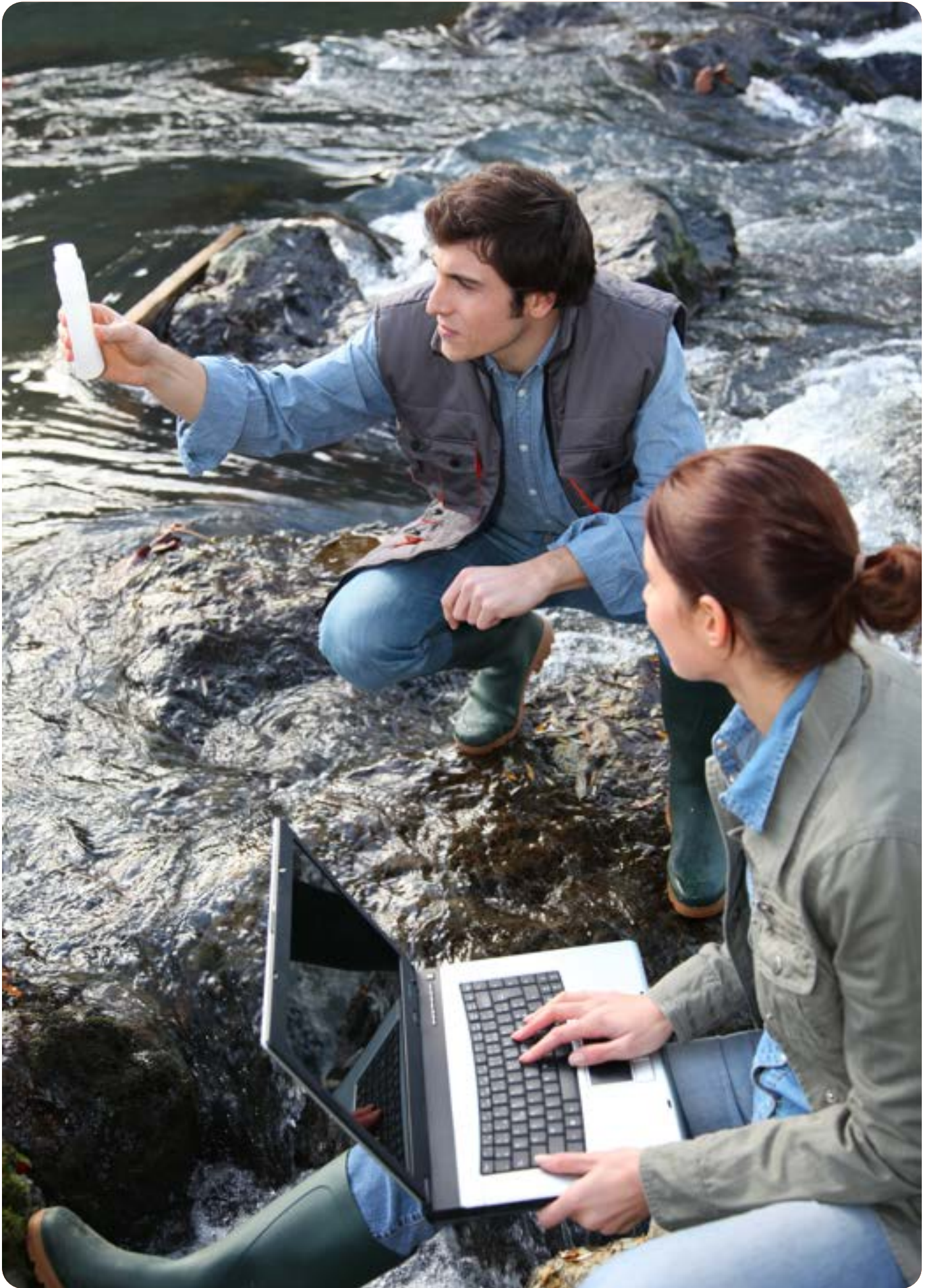
Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

GİRİŞ

Eğitimin öncelikli amaçlarından biri de toplumun geneli tarafından kabul görmüş değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması ve onların bu değerleri içselleştirmelerini sağlamaktır. Sosyal bir varlık olan insan, toplum içindeki yaşamını birtakım değerlere bağlı olarak sürdürmek durumundadır. Okuldaki ve okul dışı eğitim faaliyetleri, bu değerlerin kuşaklar arasında geçişini sağlayan bir köprü işlevi görmektedir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının içine yerleştirilmiş planlı ve programlı bir değerler eğitimi, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak eğlenerek öğrenmelerini sağlamaktadır. Öncelikli amacı değerlerin kazanımı olan bu sürecin bir diğer faydası da farklı öğrenme stillerinin işe koşulması sayesinde her bir öğrencinin farklı bir yönüne hitap edilmiş olmasıdır. Bu faaliyetler sayesinde öğrencilerin sözel, sayısal, görsel, bedensel, müziksel, sosyal, içsel ve doğacı zekâ türlerine de hitap edilerek öğrenme kolaylaştırılmakta ve daha kalıcı hâle getirilmektedir. Değer, bireylerin yaşamlarına rehberlik eder ve yaşam amaçlarını belirlemelerini sağlar. Davranışlar ile kendini gösteren değerler, bireyler arası bir bağ kurar ve ilişkileri düzenlemeye yardımcı olur. Değerler, sosyal dayanışmanın da devamlılığını sağlar. Aynı zamanda değerler, milli kültürleri himaye eder, bir kültürü diğer kültürden ayırır ve belli sınırlar içerisinde yaşayan bireylerin birliğini ve kaynaşmasını sağlar. Ayrıca değerler, sosyal ilişkilerin geliştirilmesinde ve toplumsal ayrışmanın önüne geçilmesinde hayati görevler üstlenir.

Öğrencilerimizin toplumsal bir bilinç kazanması ve topluma katkısı olan bireyler olarak kendilerini geliştirebilmeleri için üyesi oldukları toplumdaki işleyişi ve gerçekliği kavramaları gerekmektedir. Bu süreçte öğrenciler; toplumsal olaylara ilgi duymalı, sorunların farkında olmalı, gerektiğinde hem kendi hem de başkalarının iyiliği için harekete geçebilmelidir. Öğrenciler, toplum ve çevre sorunlarına duyarlı olmalı ve bunların çözümüne yönelik sürece katılımında istekli olmalıdır. Bir ülkenin eğitim sistemini, toplumsal yapısından soyutlamak olanaksızdır. Günümüz dünyasında eğitimi, okulun duvarları arasında toplumdan etkilenmeden sürdürmek doğru ve geçerli bir yaklaşım değildir. Sosyal sorumluluk faaliyetleri ve toplum hizmeti çalışmaları; öğrencilere sosyal duyarlılık bilinci kazandırarak topluma katkısı olan, topluma uyum sağlayan, kendine güvenen, kendini ifade edebilen, yaratıcı düşünen ve problem çözebilen vatandaşların yetişmesine katkı sağlamayı da hedeflemektedir. Ayrıca bu çalışmalar sayesinde öğrencilerin öz yeterlilik duygusu ve iradesi gelişecek, öğrenciler öğrenmeyi ve öğrendiklerini uygulamayı sevecek, bilgiyi toplumsal değere dönüştürebilecektir.

Bu dönüşüm sürecine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları öğretmen ve okul yöneticisi rehber kitabı 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları tanım, amaç, kapsam ve faydalarına yer verilmiştir. İkinci bölümde sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili pratik ve örnek uygulamalara yer verilerek sürecin nasıl uygulanabileceği ele alınmıştır. Son bölümde ise sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında uygulayıcıları faydalı olacağı düşünülen form, şablon ve çeşitli tablolara yer verilmiştir. Bu rehber kitabın değerli öğretmenlerimize sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının anlamlandırma ve uygulama aşamalarında yardımcı olması beklenmektedir.

1.
BÖLÜM

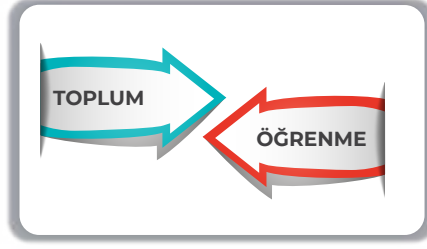
SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ
ÇALIŞMALARINI ANLAMAK

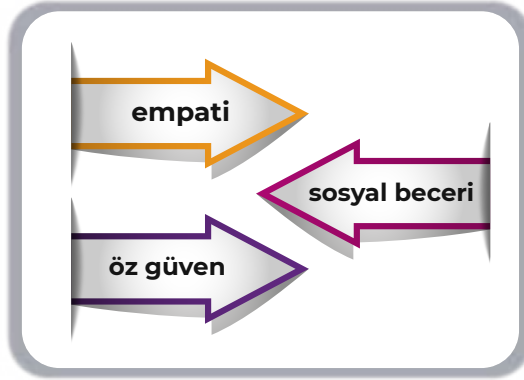
1.1. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Tanımı, Kapsamı ve Faydaları

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları; öğrencilerin seviyelerine uygun olarak toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla eğitim kurumları tarafından yürütülen eğitim, kültür ve turizm, spor, sağlık ve sosyal hizmetler, çevre, afet ve acil durum gibi alanlarda gerçekleştirecekleri projeleri, etkinlikleri ve ilgili diğer faaliyetleri kapsamaktadır. Öğrencileri toplumun aktif, ilgili ve sorumlu bireyleri olmaya teşvik etmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmalar; öğrencilerin mesleki, akademik ve kişisel hayatları üzerinde önemli etkilere sahiptir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının “toplum” ve “öğrenme” olmak üzere iki temel boyutu vardır.

Gerçekleştirilecek çalışmalarda bu boyutların her ikisinin de geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Gönüllük esasına dayalı olarak herhangi bir beklenti olmaksızın gerçekleştirilen bu çalışmalar:

- Öğrencilere okulda öğrendiklerini gerçek dünyada nasıl uygulayabileceklerini deneyimleme fırsatı sağlayarak öğrenmeyi sınıf ve okul duvarlarının dışına taşır.
- Öğrencilere toplumun her kesiminden farklı geçmişlere sahip kişilerle etkileşime girerek sosyal ağlar kurabilme imkânı sunar. Böylelikle öğrencilerin küresel bakış açısı edinmelerine ve sosyal farkındalık duygusu geliştirmelerine katkı sağlar.
- Öğrencilerin empati ve öz güven geliştirmelerine ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.

- Öğrencilere toplum hizmetini gerçekleştirirken yaptıkları çalışmaların yakın çevrelerindeki kişilere ve topluma nasıl ve ne düzeyde etki edebileceğini ilk elden görme fırsatı sunar.
- Öğrencilere gerçek yaşamda akademik ilgi alanlarını, becerilerini keşfetme fırsatı verir.
- Gençlerin, iş dünyasına atıldıklarında ihtiyaç duyacakları iletişim, takım çalışması, özgün düşünme, problem çözme, zaman yönetimi gibi birtakım becerileri edinmelerine katkı sağlar.
- Öğrencilere, okul sonrası hayatlarında farklı kariyer fırsatlarına yönlendiren önemli bağlantılar kurma fırsatı verir. Gönüllülük yoluyla kurulan bağlantılar; tavsiye mektuplarına, referanslara, iş fırsatlarının bulunmasına yardımcı olabilir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında bir taraftan öğrencilerin toplumun gerçek ih-

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarını Anlamak

tiyaçları ile tanışması sağlanırken diğer taraftan da çalışmalar öğretim programlarıyla ilişkilendirilmelidir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında öğrencilerin toplumun bir parçası olduğu sürecin her aşamasında hissettirilmelidir.

- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları sürecinde öğrenciler çalışmaların tüm aşamalarında “yansıtıcı” faaliyetlerde bulunmalıdır. Bu faaliyetler; formlar, şablonlar ve yarı yapılandırılmış taslaklar üzerinde yapılabileceği gibi resim, müzik, görsel sanatlar, makale, okuma parçası, kompozisyon, hikâye gibi alanlarda da içerikler oluşturularak gerçekleştirilebilir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında kamu yararını artırmak ve öğrenme hedeflerine ulaşmak gibi öncelikli amaçlar belirlenmelidir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında paydaşlara (sivil toplum kuruluşları, medya, yerel yönetimler, aileler gibi) yer verilmelidir. Paydaşlar ile her iki taraf için de anlamlı olan faaliyetler planlanmalıdır.

Bir bağlantı kurma süreci olarak açıklanan sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları sayesinde, öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmaları ile toplumun/dünyanın geleceğine katkıda bulunma arasında bağlantılar oluşturulmaktadır. Okulda tarih ve matematiği öğrenen öğrenciler; sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla empatiyi, diğerkâmlığı, şefkati, inisiyatif ve sorumluluk almayı da deneyimleyerek öğrenmektedir.

1.2. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının İşlevleri

1.3. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Kullanılabilecek Yaklaşımlar

1. Sınıf İçi Yaklaşımlar: Sınıf içi yaklaşımda, daha çok öğrencilerin basit bir toplumsal problemin farkına vararak bunu çözmek istemesi ve öğretmene başvurması ile gerçekleştirilen çalışmalar söz konusudur. Bu yaklaşımda, öğrencilerin problemi çözerken kullanabilecekleri bilgi ve becerileri de içeren ders planları öğretmenler tarafından geliştirilir.

2. Bir Günlük Faaliyet: Bu faaliyette öğrenciler, toplum ortakları ile (STKlar, devlet kurumları, yerel yönetimler, kulüpler vb.) bir günlük bir etkinlikte bir araya gelerek birlikte yapabilecekleri faaliyetleri tanımış olurlar. Bağımlılıkla mücadele ve toplum sağlığı günü gibi faaliyetlere katılan öğrenciler; söz konusu topluluk ortağının çalışmalarını tanır ve iş birliği fırsatlarına yönelik fikirler geliştirebilir. Ayrıca öğrenciler, bir günlük faaliyete katılmadan önce konu ile ilgili hazırlık yaparak sunum yapabilir; kendi hazırladıkları broşürleri dağıtabilir ya da afiş hazırlayabilirler.

3. Uzun Dönemli Projeler: Uzun dönemli projeler, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları ile mevcut öğrenme kazanımlarının birleştirildiği uzun süreli faaliyetlerdir. Eğitim konusunda deneyim ka-

zanmış, kıdemli öğretmenlere tavsiye edilen model projeler uygulamadan önce uzun süreli planlamaya ihtiyaç duymaktadır. Bu tür çalışmalar proje yönetim süreçlerinin tamamının nitelikli şekilde uygulanmasını gerektirmektedir. Uzun süreli ve tanımlayıcı bir model ortaya konulduğundan iş birlikli sonuçların planlanması, toplum hizmeti ve öğrenme boyutlarını birleştiren yansıtıcı öğrenme aşamaları, kullanılacak strateji ve yöntemler iyi bir şekilde planlanmalıdır.

4. Yıllık Planın Bir Ögesi Olarak Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları: Bu yaklaşımda bir dersin yıllık planına sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti faaliyetlerinin dâhil edilmesi söz konusudur. Öğretmenler ve öğrenciler sene başında ders yılının hangi döneminde, ne tür çalışmalar yapacaklarını önceden bilirler. Okullar uzun süreli planlamalarında da bu tür çalışmalara ve bunların hangi alanlarda yapılacağına yer verebilirler. Çalışmaların planlama aşamasında bir konu alanı seçilir ve bu konu alanı ile ilgili öğretmenler, öğrenci temsilcileri, yöneticiler, okul aile birlikleri ve diğer paydaşlarla çalışabilirler. Bu süreçte Katılımcıların ilgileri ve gelişim düzeylerine göre faaliyetlerin içinde yer alması sağlanır.

5. Disiplinlerarası Program: Tüm okulda disiplinlerarası bir program şeklinde uygulanan sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları; ilgili tüm zümreler, öğretmen ve öğrenciler tarafından iş birliği içerisinde gerçekleştirilir. Çalışmalar çeşitli alanlardan öğretmenler, veliler, diğer paydaşlar, öğrenci temsilcilerinden oluşan bir koordinatör ekip tarafından okul genelinde yapılacak şekilde planlanır. Her bir öğretmen, bu ana plana bağlı kalarak farklı sınıf düzeylerinde yansıtıcı öğrenmeye dayalı şekilde planlarını geliştirebilir. Çalışma bir ya da iki yıl sürebilir.

6. Öğrenci Kulüpleri: Toplum hizmeti çalışmaları, gönüllülük esasına bağlı olarak Sosyal Etkinlikler Kurulunda alınan kararlar uyarınca öğrenci kulüpleri çatısı altında da yürütülebilir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları; öğrencilerin eğitim hayatı boyunca bilimsel, sos- yal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve dışında etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan öğrenci kulüpleriyle eş güdüm içerisinde ve iş birlikli bir yaklaşımla gerçekleştirilebilir.

1.4. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Kalite Standartları

Öğrenci Katılımı: Etkili bir sosyal sorumluluk veya toplum hizmeti çalışması; öğrencilere yetişkinlerin rehberliğinde toplum hizmeti çalışmalarında öğrenme deneyimlerini planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini anlamlı bir şekilde gerçekleştirme imkânı verir. Öğrencilerin güçlü katılımı; deneyimlerin onlar için anlamlı ve ilgili olmasını sağlamanın yanı sıra onlara ömür boyu sürecek liderlik, planlama, karar verme ve vatandaşlık becerilerini kazandırır.

Anlamlılık: Etkili bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması; gerçek hayatla bağlı, ilgili ve yararlıdır. Katılımcıların yaş ve yeteneklerine uygun olarak planlanan çalışma aynı zamanda öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde hazırlanıp gerçekleştirilir. Çalışmanın sonuçları hem öğrenciler hem de toplum hizmetinden yararlanan taraflar açısından görünür, ulaşılabilir ve değerlidir.

Öğretim Programlarıyla Bağlantı: Etkili bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması, eğitim ve gelişimsel hedefleri ile öğretim programlarına bağlanacak şekilde tasarlanır. Bu hedefler, açıkça ifade edilmeli ve faaliyetler bu hedefler ışığında geliştirilmelidir. Öğretim programlarıyla bağlantılar kurulurken öğrencilerin bilgi ve becerilerini toplumsal hayata nasıl aktarabilecekleri üzerinde durulur.

Yansıtma: Yansıtma, toplum hizmeti deneyimleri sırasında ve sonrasında çeşitli sözlü, yazılı, sanatsal ve sözlü olmayan diğer faaliyetleri içerir. Yansıtma sürecinde öğrenciler toplumu, dünyayı ve kendi fikirlerini veya deneyimlerini dikkate alır; öğrenme ve kişisel gelişimlerini desteklemek için güçlü ve zayıf yönlerini anlamak için çaba sarf eder. Öğrenciler yansıtma aşamasında çalışmanın ne olduğunu tanımlar, çalışmayla ilgili duygularını ifade eder, çalışmaya dönük yeni fikirler üretir ve sorular sorar. Yansıtma sürecinde düşünme faaliyeti yeni eylemlere, çalışmaların geliştirilmesine ve genişletilmesine yol açabilir.

Çeşitlilik: Etkili bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması; hem faaliyetleri gerçekleştirenler hem de bu faaliyetlerden yarar sağlayanlar olmak üzere tüm katılımcılar arasında farklı fikirleri temsil etme ve karşılıklı saygı anlayışını geliştirmeye yardımcı olur. Katılımcıların farklı bakış açılarını görmeleri ve analiz etmelerine, ön yargılarının üstesinden gelmelerine ve farklı kültürel geçmişleri ya da farklı bakış açılarını değerlendirmelerine yardımcı olur.

Ortaklıklar: Etkili bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasında; öğrenciler, eğitimciler, aileler ve toplum temelli organizasyonlarla ortaklıklar kurulmalıdır. Paydaşlar ortak bir vizyon oluşturmak, hedefler belirlemek ve hazırlanan planları uygulamak için birbirlerini kaynak olarak görüp iş birliği yapabilmelidir.

Sürecin İzlenmesi: Etkili bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasında katılımcılar, faaliyetlerin kalitesini ve belirtilen hedeflere ulaşılma düzeyini belirlemek için izleme sürecine etkin olarak dâhil olur. İzleme sonuçları, iyileştirme ve sürdürülebilirlik çalışmalarında kullanılır. Geliştirme ve sürdürülebilirlik amacıyla yapılacak çalışmalarda performans göstergeleri üzerinden izlenen faaliyetlerin çıktıları kullanılır.

Süre ve Yoğunluk: Gerçek ve kalıcı etkiye sahip bir sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması yeterli süre ve yoğunluğa sahip olmalıdır. Bu süre ve yoğunluk; sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarda takip edilecek aşamaların (araştırma, hazırlama, eylem, yansıtma, tanıtım yapma ve kutlama, sürdürülebilirlik) tamamının gerçekleştirilebilmesine imkan vermelidir.

1.5. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Dikkat Edilecek Hususlar:

- Öğrencilere programın planlanmasında, uygulanmasında ve toplum için çalışmada üst düzeyde sorumluluk verilmelidir.
- Öğrenciler, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti faaliyetlerinde bağımsız çalışabilmelidir.
- Tecrübelerin değerlendirilmesi ve duyguların anlamlandırılması aşamasında düşünme aktivitelerine yer verilmelidir.
- Öğretmen, öğrencilerin tecrübelerini değerlendirebilmeleri ve öğretim programlarıyla bağlantı kurabilmelerinde güçlü bir aracılık rolü üstlenmelidir.
- Öğretmen, düzenli olarak öğrencilerin edindiği tecrübelerin sonuçlarını değerlendirmeli ve bu değerlendirme sonuçlarını uygulama aşamalarının geliştirilmesi için kullanmalıdır.
- Okullar, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları ile dersler arasındaki bağlantıyı kurmalıdır.

Öğrencilere sorumluluk verilmesi

Öğrencilerin bağımsız çalışabilmesi

Düşünme aktiviteleri

Tecrübelerin, öğretim programlarıyla bağlantı kurma aracı olması

Deneyimlerin değerlendirilmesi

Toplum hizmeti çalışmaları ile dersler arasında bağlantı

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları:

- Benimsenen tutum ve davranışlar, sergilenen tavır ve verilen mesajlar ile Türk Millî Eğitiminin genel/özel amaçları ve temel ilkelerini destekleyici nitelikte olmalıdır.
- Herhangi bir karşılık gözetmeksizin yürütülmelidir.
- Öğrencilerde toplumsal duyarlılık ve farkındalık, iş birliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini; toplumsal sorumluluk bilincini ve öz güveni geliştirmeyi hedeflemelidir.
- Öğrenmeyi, araştırmayı, incelemeyi, bilimsel, eleştirel, özgün düşünmeyi özendirici ve öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirici nitelikte olmalıdır.
- Özgün nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyine uygun olmalıdır.
- Öğrenci kulüpleri, öğretmenler, gönüllü veliler ile ilgili diğer kurum/ kuruluşların katılımı ve iş birliği ile yürütülmelidir.

1.6. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Bileşenleri

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının bileşenlerinin her birinin planlı olarak ve bir disiplin içerisinde gerçekleştirilmesi bu çalışmaların etkililik ve verimliliğini artıracaktır.

1. Ön Hazırlık: Bu aşamada görevli öğretmen sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının temel amaçları ve süreç boyunca elde edilecek kazanımlar konusunda ön planlama yapmalıdır. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının henüz başlangıç aşamasında öğrencilerin okullarda aldıkları akademik eğitim de göz önüne alınarak öğretim hedeflerinin, becerilerin, değer ve kazanımlar ile yöntemlerin planlanması önemlidir. Bu aşamada görevli öğretmen:

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarını Anlamak

Ön hazırlık aşamasında öğretmen kendisine bazı sorular sorarak planlamasını eksiksiz olarak tamamlayabilmelidir. Bu sorulara aşağıdakiler örnek olarak verilebilir:

2. Keşif: Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında hangi konuya odaklanılacağını belirlemek, toplumun ihtiyaçlarını ve önceliklerini araştırarak toplumdaki ve çevreden bilgi edinmeyi gerektiren bir süreçtir. Keşif aşamasında öğrencilerin toplum ihtiyaçlarının farkına varabilmeleri, toplumsal ortaklarla yapılabilecek iş birliği hakkında öngöründe bulunabilmeleri, kendilerinin bu süreçteki rolünün ne olacağı hakkında fikir yürütmeleri önemli hususlardır. Keşif aşamasındaki tüm karar alma süreçlerine öğrenci aktif olarak dâhil edilmelidir. Keşif aşaması şunları içermektedir:

1. Sorunun belirlenmesi ve analizi

2. Projenin seçilmesi ve planlanması

3. Eğitim ve yönlendirme

Keşif aşamasının başlangıcında öğrenciler çalışmanın hedefleri ve beklentiler hakkında bilgilendirilerek öğrenme sürecine dâhil edilebilir. Öğrenme hedeflerine bağlı olarak öğrencilerle birlikte çalışmanın yapılacağı grup belirlenebilir ya da öğretmen çalışmaya karar verdiği grubu (özel gereksinimliler, dezavantajlı gruplar, yaşlılar, koruma altındaki çocuklar vb.) öğrencilere tanıtır. Öğrencilerle birlikte bu topluluğun ihtiyaçlarını belirleyici çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar için aşağıdaki yöntemler kullanılabilir:

Öğrencilerin yukarıdaki yöntemleri kullanarak evsizler, yaşlılar, özel gereksinimliler gibi grupların problemlerini, çevre sorunlarını ve diğer toplumsal sorun alanlarını tespit ederek sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları için konularını belirlemeleri sağlanmaktadır. Gözlem sırasında öğrenciler not tutabilir, haritalama yapabilir ve öğretmen tarafından belirlenen yönlendirici sorular kullanılabilir. Gazetelerin ya da kamuya açık belgelerin incelenmesi etkinliklerinde ise eski tarihli gazeteler toplanarak öğrencilerle birlikte incelenir. Gazetede ki veya dergilerdeki haberler ve makaleler öğrenciler tarafından incelenerek küresel, ulusal ya da yerel problemler tespit edilmeye çalışılır. Bu tür etkinlikler aracılığıyla toplumsal problemler, çevre sorunları gibi konularda tespitler yapan öğrencilerle üzerinde çalışılacak bir konu belirlenir. Grup içinde dikkat çeken birden fazla konu üzerinde de küçük gruplar oluşturularak çalışılabilir.

Konunun belirlenmesinde öğrencilere rehberlik edecek bazı sorular şunlar olabilir:

- Yaptığımız çalışmalar sonucunda hangi ihtiyaçlar veya öncelikler dikkatimizi çekti?
- Bu ihtiyaçları karşılamak veya sorunları çözmek için neler yapılabilir?
- Bu konuya hangi yöntemleri kullanarak yaklaşmalıyız?
- Hangi sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları grubumuza, yeteneklerimize, ilgi alanlarımıza ve deneyimlerimize uyabilir?
- Belirlediğimiz süre içerisinde elimizdeki kaynaklarla neler yapabiliriz?
- Topluluktaki diğer insanlar, kurum ve kuruluşlar hangi yolla ortak olabilir veya bunlara nasıl erişebiliriz?
- Bu konu toplumun bir ihtiyacını karşılamaya yönelik midir?
- Bu konunun/sorunun çözülmesine yardımcı olursak bizim gelişimimize de bir katkı sağlayabilir mi? Bu konu bizi hangi yönde geliştirir?
- Bu konuyu çözmek gerçekten gerekli mi?
- Hepimiz bu konu üzerinde çalışmak istiyor muyuz?

3. Planlama: Planlama aşamasında öğretmen ve öğrenciler birlikte;

- yapılacak çalışmanın içeriğine karar verir,
- faaliyetin niteliğini belirler,
- eylem planlarını geliştirir,
- öğretim programlarıyla yapılacak çalışmaların bağlantısını kurar,
- öğretim programlarıyla uyumlu bir şekilde çalışmaların amaçlarını belirler,
- yapacakları faaliyetin ayrıntılı planlamasını yapar,
- düşünme süreçleri ve paydaşlar ile yapılacak çalışmaları planlar.

Planlama aşaması şunları içermelidir:

- Öğrenmeye hazırlanma:** Öğrenme hedeflerine dayalı olarak sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasının içeriğini belirleme, bu çalışmaların öğretim programlarıyla bağlantısını kurma.
- Çalışmaya hazırlanma:** Katılımcıların projeye yönlendirilmesi ve gerekli olan beceri eğitiminin sağlanması, projeye ilgili ayrıntıların belirlenmesi, malzeme tedariki ve hizmet hedeflerine dayalı diğer konuların ele alınması.
- Büyümeye hazırlanma:** Öğrencilerin, büyüme hedeflerine dayalı olarak proje aracılığıyla kişisel, sosyal, kültürel veya diğer alanlardaki gelişimlerini sağlayabilecek konuları keşfetmelerine yardımcı olmak.

Planlama süreci hem öğretmenin hem öğrenciler ve ortakların sürece odaklanmalarını, yapacakları çalışmalardan haberdar olarak öğrenmeye ve toplum hizmeti gerçekleştirmeye hazırlıklı olmalarını sağlar. Böylelikle toplum hizmetini sunan katılımcıların da hizmet verilen toplumun da sürece bağlılıklarını güçlendirerek olumlu deneyimler yaşamaları sağlanabilir.

Planlama aşamasında öğretmen mümkün olduğunca öğrenciyi aktif hâle getirmelidir. Örneğin, liderlik becerileri gelişmiş öğrencileri takım liderliği gibi rollere atayarak öğretmen kendisini daha geri planda tutmalıdır. Öğrencilerin planlama sürecine aktif olarak katılım sağlamaları, çalışmanın tüm süreçlerine hâkim olmalarına ve tecrübelerinin artmasına da katkı sağlayacaktır.

4. Eylem: Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında en önemli aşama eylem aşamasıdır. Öğrenciler faaliyetleri gerçekleştirirken eylem planlarını gözden geçirip eksiklerini tamamlayarak süreç boyunca öğrenmeye devam etmektedir. Bunun yanında öğrenciler; karar verme, fikir üretme, iş birlikli çalışma gibi becerileri süreç boyunca kullanmaya devam edeceklerdir. Böylelikle eylem aşaması öğrenciler için önemli fırsatlar sunacaktır. Bu fırsatlardan biri de eylem aşamasının yansıtmaya olan katkısıdır. Eylem aşaması yansıtmaya süreçleri için deneyimsel temel sağlamaktadır. Öğretmen eylem planının uygulanması sürecinde öğrencilerin kaydettiği ilerleme ve süreç hakkında bilgi toplamak amacıyla bir kontrol listesi hazırlayabilir.

Kontrol sürecinde örnek oluşturabilecek sorular şunlardır:

- Süreçte tüm öğrencilerin anlamlı rolleri var mıdır?
- Öğrenciler çalışma sürecinde kendilerinden neler beklediğini biliyor mu?
- Öğrenciler eylemleri gerçekleştirecek gerekli becerilere sahip mi?
- Toplumsal ortaklar (varsa) süreçte rollerini gerçekleştiriyor mu?
- Tüm güvenlik önlemleri alındı mı?
- Riskler giderildi mi?
- Gerekli tüm izinler alındı mı?
- Medya bilgilendirildi ve davet edildi mi?
- Çalışmalar sırasında gerçekleşecek yansıtma faaliyetleri planlandı mı?
- Öğretim programıyla bağlantı kuruldu mu?
- Yöneticiler eylem planını destekliyor mu?
- Velilerin izni alındı mı?
- Veliler sürece dâhil edildi mi?

Eylem aşamasında dikkat edilecek hususlar:

Öğrencilere verilecek görevler, roller ve beklentiler, toplum hizmeti deneyimleri açık olarak belirtilmelidir.

Öğrencilere beceri ve ilgilerine uygun görevler verilmelidir.

Öğrenciler ve paydaşlar arasında iletişimin iyi bir şekilde kurulmasına özen gösterilmeli, deneyimleyerek öğrenmeye önem verilmelidir.

Öğrenme ve gelişme hedeflerine odaklanarak öğrencilerin sürecin farkında olmaları sağlanmalı ve beklenmedik öğrenme ortamlarından faydalanmaları konusunda destek olunmalıdır.

Öğrencilerin kendilerinden yaş grubu, sosyo-ekonomik durum, çevre ve yaşam koşulları açısından farklılıklara sahip insanlarla iletişim kurmaları sağlanarak empati becerilerinin gelişmesi ve önyargıların kırılmasına yardımcı olunmalıdır.

5. Yansıtma: Yansıtma, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları ile öğrenme arasındaki bağlantıdır. Yansıtma, belirli öğrenme hedefleri ışığında bir deneyimin kasıtlı olarak değerlendirilmesidir. Yansıtma sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının öğrenme boyutu dikkate alınarak katılımcıların deneyimlerinin planlı ve programlı bir şekilde gösterilmesi ve gözlenmesidir. Toplum hizmeti her durumda kendi başına zorunlu olarak öğrenmeyle sonuçlanmamaktadır. Yansıtma faaliyetleri, toplum hizmeti faaliyetleri ile derslerin akademik içeriği arasında bir köprü oluşturur. Yansıtma etkinlikleri, öğrencinin dikkatini olayların yeni yorumlarına yönlendirir ve daha derin bir anlayış için bir metnin okunması ve çalışılması gibi, toplum hizmetinin incelenip yorumlanabileceği bir araç sağlar. Ayrı bir aşama olmasının yanında diğer aşamalar gerçekleştirilirken de yansıtma gözden kaçırılmamalıdır. Planlama sürecinde ya da hareket sürecinde yansıtma göz önünde tutularak faaliyetler planlanmalı ve uygulanmalıdır. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının sadece “topluma hizmet etme” olarak değerlendirilmesi doğru bir yaklaşım değildir. Burada asıl amaç öğrenme çıktılarına ulaşılması ve deneyimlerden öğrenmenin gerçekleşmesidir. Bu bakımdan yansıtma aşaması önem kazanmaktadır. Yansıtma aşamasında öğrencilerle yaptıkları faaliyetler hakkında konuşmak, değerlendirme yapmalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Ancak yapılanlardan daha çok öğrencilerin süreçteki duygularını ortaya koymak önemlidir. Deneyimlerini,

daha geniş bağlamlarda görmeleri, düşünme ve akıl yürütme süreçlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. Bu nedenle, yansıtma deneyimleri, bu tür bir gelişimi ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için bilinçli olarak yapılandırılmalıdır. Yansıtma, katılımcıların deneyimlerini içselleştirmelerine, yorumlamalarına ve onların kendilerini tanımalarına yardımcı olur. Yansıtma çalışmadan önce, çalışma sırasında ve çalışma sonrasında gerçekleşmeli, deneyimin ardından da özellikle vurgulanmalıdır. Yansıtmanın etkili olması için sonuçların açık ve kesin olarak belirtilmesi gerekmektedir. Sonuçlar çok genişse, uygun yansıtma etkinlikleri tasarlamak ve uygun değerlendirme teknikleri geliştirmek zor olabilir. Yansıtma soruları öğrencilerin kendilerini, çalışma yaptıkları toplumu, bu çalışmalarını yönlendiren toplumsal sorunu ve çalışma ile dersin akademik içeriği arasındaki ilişkiyi anlamaya yönlendirmektedir.

Yansıtma aşamaları şu şekilde özetlenmektedir:

- **Ön çalışma:** Öğrenciler, bir sosyal sorumluluk veya toplum hizmeti çalışmasına hazırlanırken bilgilerini, düşüncelerini, tutumlarını ve diğer yönlerini incelerler.
- **Çalışma sırasında:** Öğrenciler akranlarından öğrenir, soru sorar, geri bildirim alır ve sorunları çözer.
- **Çalışma sonrasında:** Öğrenciler kendi gelişimlerini değerlendirmek için düşünce ve tutumlarına geri dönüp süreçteki değişimlerini incelerler. Ayrıca proje ve problem çözme çabalarını değerlendirirler.

Her bir aşamada yansıtma çalışmalarının yapılması öğrencilerin faaliyetlerin sonucunda elde edilen kazanımların farkına varmalarını ve bireysel gelişimlerini önemsemelerini sağlar. Bu yüzden keşfetme basamağından başlayarak her aşamada öğrencilere günlük yazdırma, olay incelemesi yaptırma, duygular üzerine konuşma gibi yansıtıcı düşünmeyi sağlayacak bazı etkinliklere yer vermek faydalı olabilmektedir.

6. Görünürlük ve Kutlama: Bu aşama öğrencilere, toplumsal paydaşlara, okul yöneticilerine ve öğretmenlere, diğer kişilere sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının sonuçlarını sunması bakımından önemlidir. Öğrencilerin ve toplumsal ortakların sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasının amacına yönelik toplumu nasıl değiştirdikleri, sosyal problemi nasıl çözdükleri ve sonuç olarak kendilerini de nasıl değiştirdiklerini ortaya koydukları aşamadır.

Görünürlük ve kutlama aşamasında örnek etkinlikler:

- Katılımcılar için ödül törenleri,
- Açılış törenleri (yapılan çalışmaya göre),
- Çalışma sürecini gösteren fotoğraf sergisi, kısa film gösterisi,
- Power point vb. sunumlar,
- Okul şenlikleri sırasında sunulabilecek afiş ve bilgilendirme çalışmaları,
- Veliler veya diğer öğrencilere yönelik konferans ve toplantılar,
- Sosyal medya ya da okulun web sayfasında yapılan sunumlar,

Öğrenciler yapacakları tanıtım ve kutlama etkinlikleri sayesinde yeni toplumsal konulara ilgi duyabilir, çözümleri geliştirme ve analiz etme, böylece sorun çözme becerilerine, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına odaklanabilirler.

7. Sürdürülebilirlik: Sürdürülebilirlik aşaması, gerçekleştirilen sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının eğitim kurumunun programı ve okul kültürünün ayrılmaz bir parçası hâline getirmeyi amaçlamaktadır. Böylelikle çalışmalara katılan öğrencilerin mezun olsalar dahi toplum hizmeti çalışmalarına etme ve sivil katılımlarını sürdürmelerini sağlamaya odaklanır. Sürdürülebilirliğe odaklanmak, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarını kurumun ayrılmaz bir parçası haline getirmeyi amaçlar ve böylelikle herkesin çalışmaların temel bir parçası olduğunu varsayar. Tüm bu aşamaların özenli bir şekilde yerine getirilmesi, bu çalışmalardan maksimum faydanın elde edilmesini sağlayacaktır.

1.7. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları İle Öğretim Programları İlişkisinin Kurulması

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında bir taraftan toplumun ihtiyaçları karşılanırken diğer taraftan toplumun faydasını gözeten ve ilerleyici bir öğrenme deneyimi sağlamak amacıyla öğrenme hedeflerini toplum hizmetiyle birleştirmek esastır. Bu çalışmalar, öğrencilerin aktif vatandaşlar olarak toplumsal yaşama etkin olarak katılmalarına sağlamaktadır. Öğrenciler, bu çalışmalarda akademik öğrenim içeriğini gerçek hayattaki özgün öğrenme deneyimleri ile birleştirebilmektedir. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında öğretim programı, ders, konu ve kazanım ile faaliyet bağlantısı çok iyi kurulmalı, hazırlık sürecine ayrı bir önem verilmelidir. Aşağıdaki tablolarda sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının öğretim programları, dersler, konu ve kazanımlar ile ilişkisi görülmektedir.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Derslerle İlişkisi

KİMYA

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Kimyasal maddelerin insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerinin farkında olma,
- Suyun varlıklar için önemini farkında olma ve su tasarrufu ile su kaynaklarının korunmasına yönelik çözüm önerileri geliştirebilme,
- Kişisel temizlikte kullanılan temizlik maddelerinin (şampuan, diş macunu, katı sabun, sıvı sabun) fayda ve zararları konusunda toplumu bilinçlendirme,
- İçerisinde polimer malzeme kullanılan oyuncak ve tekstil ürünlerinin zararları konusunda çevresini bilinçlendirme,
- Polimer, cam, kâğıt ve metal malzemelerin geri dönüşümünün ülke ekonomisine katkısı konusunda toplumu bilinçlendirme çalışmalarında aktif rol oynama,
- Yanlış ve gereksiz ilaç kullanımının insan sağlığına, ülke ekonomisine ve çevreye verdiği zararlar konusundaki bilgilerini kullanma,
- Kimyasallardan elektrik üretimi konusundaki bilgilerini günlük hayatta kullanma,
- Fosil yakıtları bilinçsizce tüketmenin ve israf etmenin bireye, topluma ve çevreye verdiği zararların farkında olma ve çevreye olan etkilerini azaltmak için çözüm önerilerinde bulunma,
- Bor mineralinden hidrojen elde edilmesinin ülkemizin kalkınması için önemini farkında olma,
- Nükleer enerji kullanımını bilim, toplum, teknoloji, çevre ve ekonomi açısından değerlendirme.

Kimya Dersine Yönelik Örnek Faaliyetler:

- Öğrenciler tarafından bor madeninin günlük hayatta kullanım alanlarını ve nasıl elde edildiğini gösteren bir makalenin hazırlanması ve bu makalenin yerel bir gazetede yayınlanmasının sağlanması,
- Öğrencilerin doğal kaynaklarımız ve değerli madenlerimiz konusunda detaylı bilgi sahibi olması ve bu madenlerin kullanım alanlarının çok geniş olduğunu fark etmelerini sağlamak amacıyla bor madeninin kullanım alanları ile ilgili etkileşimli bir e-kitabın hazırlanması ve okulun internet sayfasından ve sosyal medya üzerinden yayınlanarak ilgilere duyurulması,
- Kişisel temizlikte kullanılan temizlik maddelerinin toprak ve su üzerindeki olumsuz etkilerinin detaylı olarak anlatıldığı bir kısa filmin hazırlanması; öğrencilerin senaryoyu yazmaları, toprak ve su örneklerini almaları, okul laboratuvarlarında deney yapmaları, sürecin tamamının anlatıldığı kısa filmi hazırlamaları, velilerin davet edildiği bir gösterimin yapılması,
- Okulun bulunduğu bölgedeki bir su kaynağından (ırmak, dere, göl gibi) örneklerin alınması, bu örneklerin analiz edilmesi ve sonuçların halka duyurulması.
- Öğrencilere geri dönüşümle ilgili neler yapılabileceğinin sorulması; geri dönüşümle ilgili videoların gösterilmesi; öğrencilerden geri dönüşümle ilgili ailelerin ve halkın da dâhil edildiği bir araştırmanın yapılmasının istenmesi. Bu çalışmaların sunu haline getirilerek okulda öğretmen, öğrenci ve velilerle paylaşılması,
- Okulda öğrencilerin başlattığı bir geri dönüşüm kampanyası kapsamında öğrencilere evlerindeki atık yağın nasıl toplanacağıyla ilgili bilgilerin verilmesi, evlerindeki atık yağları plastik şişelere koyup biriktirmelerinin söylenmesi ve bunların bir hafta sonra sınıfta toplanarak atık şişelerin geri dönüşüm tesisine teslim edilmesi. Bu sürecin okul gazetesinde ve yerel bir gazetede yayınlanmasını sağlamak.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Derlerle İlişkisi

BİYOLOJİ

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Canlıları benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflandırma becerisi kazanma
- Bilimsel gelişmelerin toplum üzerinde etkilerini çıkarım yapabilme,
- Canlıların karakteristik özelliklerinin belirlenmesinde genetik ve çevresel faktörlerin etkili olduğunun farkına varma,
- Sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki etkilerinin farkında olma,
- Kan bağışının insan hayatındaki önemini farkına varma,
- Bitki gelişiminde gerekli olan faktörleri sıralama ve bu faktörlerin tarımsal üretimdeki rolünün farkına varma,
- Çevre sorunlarının canlılar üzerindeki olası etkilerinin farkına varma ve toplumu bu konuda bilinçlendirme,
- Doğal kaynakların sürdürülebilirliği için çevrenin korunmasına yönelik aktif davranış gösterme,
- Özel gereksinimli bireylerin toplum içinde yaşadığı sorunlara çözüm bulmaya yönelik aktif davranış gösterme.

Biyoloji Dersine Yönelik Örnek Faaliyetler:

- Kızılay ile Kan bağışi konusunda ortak bir kampanyanın düzenlenmesi. Kızılay'dan görevlilerin okula davet edilmeleri, öğrenci, veli ve okul çevresinden paydaşların hazır bulunduğu bir ortamda bilgilendirme ve sunumların yapılması.

MATEMATİK

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Matematiksel çözümü gerçek hayattaki problem bağlamında yorumlama,
- Araştırılacak konuyu veya problemi tanımlama,
- Grafikler, tablolar, diyagramlar, resimler, denklemler, formüller ve somut malzemeleri herhangi bir özelliğine göre sıralama ve gösterme
- Bir duruma veya olaya en uygun temsili seçme,
- Uygun matematiksel metot ve araçları seçme ve kullanma,
- Verilen bilgiyi anlamlandırma ve kullanma,
- Yaptığı çözümü başkalarına aktarma,
- Üretilen çözümleri karşılaştırma.

Matematik Dersine Yönelik Örnek Faaliyetler:

- Okulun yakın çevresinde keşfetme yöntemlerinin kullanılarak elde edilen toplumla ilgili verinin; grafikler, tablolar, diyagramlar, resimler, denklemler, formüller ve somut malzemelerle betimlenerek (veri görselleştirme) toplumsal sorunlara dikkat çekilmesine odaklanan bir yayın çalışmasının yapılması,
- Matematikte kullanılan farklı soru çözme yöntemlerinin toplumsal sorunlarda nasıl kullanılabileceği üzerinde beyin fırtınası etkinliğinin gerçekleştirilmesi ve elde edilen sonuçların okul, veli ve yetkililerle paylaşılması.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Derslerle İlişkisi

FİZİK

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Enerji tasarrufu konusundaki bilgilerini kullanma,
- Alternatif enerji kaynakları konusundaki bilgilerini kullanma,
- Küresel ısınmayı azaltma konusunda ısı ve enerji bilgilerini kullanma,
- Deprem konusundaki bilgilerini kullanarak can ve mal kaybını önlemeye yönelik çözüm önerileri geliştirebilme,
- Basit makinelerle ilgili bilgilerini günlük hayatta kullanma,
- Yüksek gerilim hatlarının yaydığı manyetik alanın çevreye ve canlı yaşamına verdiği zararı azaltmaya ve toplumu bilinçlendirmeye yönelik çalışmalarda aktif rol oynama,
- Radyasyonun canlılar üzerindeki zararlarını azaltmak için çözüm önerileri geliştirebilme,

Fizik Dersine Yönelik Örnek Faaliyetler:

- Öğrencilerin seçeceği bir doğal afet (heyelan, sel, deprem vb.) hakkında bir hafta boyunca araştırma yapmaları ve doğal afetlerle ilgili bilgi, belge ve görsel toplamaları; öğrencilerin seçtikleri doğal afet ile ilgili insanları bilinçlendirici afişler sloganlar üretmeleri, öğrencilerin belirledikleri sloganlardan ve topladıkları resimlerden yararlanarak afiş hazırlamaları ve bunları uygun ortamlarda sergilemeleri,
- Öğrencilerin velileri ile görüşerek doğal afetler konusunda bilgilerini onlarla paylaşmaları ve bu afetlerden korunmak için neler yapabileceklerini belirlemeleri ve ulaştıkları bilgileri edebi ve sanatsal ürünlerle sunarak paylaşmaları.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Derslerle İlişkisi

SOSYAL BİLİMLER

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Hayatın olağan gidişatını aşan sosyal olayları fark etme,
- Toplumsal, küresel olay ve problemleri çoklu bakış açısıyla değerlendirme,
- Toplumda duygudaşlık oluşturan toplumsal faaliyetlere öncülük etme,
- Millî, kültürel değerlerin birey/toplum için önemini fark etme ve bunları yaşatma konusunda çaba sarf etme,
- Kültürel farklılıkların toplum için bir zenginlik olduğunu fark etme,
- Kültürler arası çatışmaların giderilmesi için görüşler oluşturma ve bu konuda projeler geliştirme,
- Tarihsel kaynakları günümüzle bağlantılı hale getirip kullanabilme,
- Tarihsel bir sorunu çözmeye yönelik eylem planı hazırlama,
- Geçmiş olaylara ilişkin elde ettiği verilerle güncel tarih anlatısı oluşturma,
- Toplum hizmeti yoluyla sosyal sorumluluklarını öğrenme,
- Toplum hizmeti çalışmalarının daha iyi bir vatandaş olmanın bir yolu olduğunu kabul etme,
- Tarihsel sürekliliği olan sorunları belirleyerek çağlar ve bölgeler arasında karşılaştırmalar yapıp çözümler üretebilme,
- Desteğe ihtiyacı olan bireylere empati geliştirerek toplumun ortak iyiliği için gönüllü çalışabilme,
- Coğrafi olay ve olguların neden sonuç ilişkisini kurma,
- Çevre sorunlarının farkına varma ve bu sorunların çözümüne yönelik aktif davranış geliştirme.
- Girişimcilerin sosyal sorumluluklarını açıklayabilme.
- İş ahlakının genel kurallarını sıralayabilme.
- Sürdürülebilir gelişme kavramını örneklerle açıklayabilme.
- Tüketim kavramını örneklerle açıklayabilme.
- Çevrede var olan ekonomik fırsatların farkına varıp gerekli girişimlerde bulunabilme, ekonomik faaliyetlere ve gelişmelere karşı olumlu tutum geliştirebilme.
- Ekonomik hayatın öngördüğü üretim ve tüketim bilinci kazanma.
- Çevresel faktörlerin ekonomiye etkilerini kavrama.
- Çevre kirlenmesinin ekonomik yönünü kavrama.

Sosyal Bilimlere Yönelik Örnek Faaliyetler:

- ilgili bir dramanın hazırlanarak velilerin de katıldığı bir etkinlikte gösteriminin yapılması.
- Çevreyi korumak, Öğretmenin öğrencilere dil kirliliği ile ilgili farkındalık kazandırmak için doğru ve yanlış örneklerin yer aldığı bir sunum hazırlaması ve bu sunum hakkında sınıf tartışması başlatması; bu çalışmaların diğer öğretmen ve öğrencilerle paylaşılması. Dilin doğru kullanılmasıyla güzelleştirmek, parklar oluşturmak, tarihî ve kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak konularında kısa bir belgeselin çekilerek ilk gösteriminin okulda yapılması.
- Öğrencilerden kent estetiğiyle ilgili araştırma yapmalarının istenmesi; öğrencilerin kent estetiği ile ilgili ulaştıkları bilgileri içeren şiir, resim, köşe yazısı, karikatür, fotoğraf gibi materyalleri hazırlamaları ve bunları paylaşmaları.

- Çevrenin korunması ile ilgili resimlerin, afişlerin, fotoğrafların hazırlanması ve bir sergide bunların ailelere ve öğretmenlere sunulması.
- Öğrenciler, iş ahlakının genel kurallarını ve iş ahlakına aykırı durumlarda başvurulacak kurum ve kuruluşları araştırarak sınıfta paylaşır. Girişimci ve tüketici bakımından yaşadığı çevrede karşılaşılan iş ahlakına aykırı durumlar ve yapılan yasal iş ve işlemler örneklendirilir. Bu çalışmalar sunu haline getirilerek okulda paylaşılır.
- İş ahlakı alanında örnek olay incelemesi yapılır. Örnek olayı içeren bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, ilk önce olayın içeriğini öğrenir, daha sonra var olan verileri analiz ederek değerlendirir ve son olarak da bir çözüme ulaşır; velilere ve çevre esnafına sunum yapar.
- Öğrencilere sürdürülebilir gelişme ile ilgili belgesel izlettirilerek konuya dikkatleri çekilir. İlgili kuruluşlardan uzmanlar okula davet edilir. İlgili sınıfların ve sosyal kulüplerin koordinasyonu ile okul düzeyinde bir etkinlik düzenlenir. “Çevreye duyarlı bir kalkınma süreci yaşanabilir mi? Yaşanamaz mı?” sorusu sınıfça tartışılır. Ortaya çıkan görüşler öğretmen rehberliğinde değerlendirilir. Öğrenciler “Sürdürülebilir Gelişme” konusu ile ilgili kompozisyon yazar. Çalışmalar ve ulaşılan sonuçlar okula davet edilen veli ve çevre esnafına aktarılır.
- Öğrencilere elindeki kaynakları öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda yerinde ve zamanında kullanma; topluma, çevreye, yasalara karşı sorumluluklarını bilme ve yerine getirme bilinci kazanma gibi konularda araştırma görevleri verilir. Okul çevresindeki esnafla röportajlar ve internet tabanlı tarama yapılması istenir. Öğrenciler ulaştıkları sonuçları sunum haline getirerek paylaşır.
- Öğrenciler, bilinçli tüketimin ilkeleri ve tüketici haklarıyla ilgili yaptıkları araştırma sonuçlarını sınıfta paylaşır. Öğrencilere daha önce yapmış oldukları “ihtiyaç etkinliği” içerisindeki ihtiyaç listeleri hatırlatılır. Listedeki hareketle ihtiyaçlar ile tüketim kavramı ilişkilendirilerek bilinçli tüketimin günlük yaşamdaki önemi tartışılarak ortaya konur. Öğrenciler ürünleri ve çıktıkları kompozisyon, makale, afiş ve resim gibi çalışmalarla yansıtır ve paylaşır.

DEĞERLER EĞİTİMİ

Örnek Kazanım/Açıklama/Amaç/Hedef

- Adalet değerinin günlük hayattaki yerini fark edebilme.
- Yardım edilmesi gereken durumları ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmenin bireyin kendisini iyi hissetmesine olanak sağladığını fark edebilme.
- Komşu hakları doğrultusunda dikkat edilmesi gereken durumları fark edebilme.
- İş ahlakının tüm meslek dallarında uyulması gereken bir yükümlülük olduğunu kavrayabilme.
- Evrensel ve toplumsal değerleri içselleştirerek başta kendisini, ailesini, ülkesini ve dünyayı daha iyi hâle getirebileceğinin farkına varabilme.

Değerler Eğitimi Yönelik Örnek Faaliyetler:

- Osmanlı Devleti'nin 1845-1851 yılları arasında “Büyük Kıtlık” geçiren İrlanda'ya yardım göndermesi konusunun ele alındığı bir sempozyumun düzenlenmesi; öğrenciler tarafından hazırlanan bu faaliyete okuldaki öğretmen ve öğrenciler ile veliler davet edilir ve sunum yapılır.
- Öğrencilerden, komşularının özel durumlarını gözeterek ve ilgili kanun maddelerini araştırarak “Komşu Hakları Sözleşmesi” hazırlamaları Hazırladıkları “Komşu Hakları Sözleşmesi”ni komşularının da görebileceği uygun bir yere asmaları ve okula getirerek paylaşmaları.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Gelişim Alanları İle İlişkisi

Akademik ve Bilişsel Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> A. Temel akademik beceri (okuma, yazma ve hesaplama) B. Konu/kazanım (tarih, coğrafya, matematik vb.) C. Eleştirel düşünme becerileri (karar verme, problem çözme, analitik beceriler vb.) D. Öğrenci Katılımı (öğrenmeye ilgi duyar ve motive olur; öğrenmeye zaman ayırır.)
Kariyer Gelişimi	<ul style="list-style-type: none"> A. Kariyer araştırması (mevcut iş çeşitleri hakkında bilgi edinir) B. İşle ilgili beceriler (iş dünyasında deneyim, bilgi ve beceri kazanır)
Vatandaşlık	<ul style="list-style-type: none"> A. Sivil sorumluluk (toplum üyelerinin kamu işlerine ve süreçlerine katılma yükümlülüğü olduğuna inanır) B. Sosyal sorumluluk (toplum üyelerinin bağımsız olduğuna ve daha az şanslı olanlara bakmakla yükümlü olduklarına inanır) C. Takım sorumluluğu (bir görevi başarmak için bir grupla çalışmaya değer verir; bir grubun genellikle bir bireyden daha fazlasını başarabileceğine inanır)
Sosyal ve Kişilerarası Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> A. Sosyal Beceriler (sosyal durumlarda rahattır ve kendini yetkin hisseder) B. Grup çalışması becerileri (bir görevi başarmak için grup içinde iyi çalışır; grup üyelerinin katılımını sağlar; grup çalışmalarına tam olarak katılır) C. Sosyal duyarlılık (Bir grup insanla, sorunla ve mekanla etkileşim ve empati kurma; benmerkezcilikten daha geniş perspektif ve anlayışa geçiş, diğerkâmlık) D. Kuşaklararası Bağlılık (Aile üyesi olan veya aile dışı yetişkinlerle etkileşim ve iş birliği içinde çalışma yeteneği; etkili bir şekilde tavsiye arar ve yetişkinlerden öğrenir)
Kişisel Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> A. Öz-Benlik (kendini sever; değerli hisseder, kendine güvenir) B. Öz-Disiplin (kendinin önemli bir fark oluşturabileceğine inanır; her şeyi şansa bırakmaz)

1.8. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Öğrenciler, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında birden çok paydaş tarafından değerlendirilebilir:

- **Paydaş değerlendirmesi:** Paydaşlar, öğrencileri değerlendirerek de sürece aktif olarak katılım sağlayabilirler. Öğrencileri değerlendirmek için değerlendirme listesi veya kriterleri geliştirme sürecinde de söz sahibi olabilirler.
- **Öğretmen değerlendirmesi:** Öğretmenler, öğrencileri içerik üzerinde değerlendirmenin yanı sıra onların araştırma, iletişim, yazma ve grafik oluşturma konularında ne kadar başarılı olduklarını da değerlendirebilir.
- **Akran değerlendirmesi:** Öğrenciler, bir yansıtma biçimi olarak öz değerlendirme yapabilir. Ayrıca diğer paydaşların onları değerlendirmek için kullandıkları değerlendirme listesinin geliştirilmesine de yardımcı olabilirler.

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında aşağıdaki değerlendirme araç ve yöntemleri kullanılabilir:

Görüşme (Mülâkat): Öğrencilerle yapılan görüşmeler, öğrencilerin yaptıkları çalışmalarla ilgili değerlendirmeler yapmaya imkân vermektedir.

Aşağıda bazı örnek görüşme soruları verilmiştir:

- Çalışma sırasında karşılaştığınız bir olayı (konuyu, yöntemi, fikri) farklı yollarla açıklayabilir misin?
- Bu çalışmayı tekrar yapsaydın aynı sonuçları bulur muydun?
- Bu çalışmayı daha kolay yapmanın başka bir yolu var mı?
- Bu konuyla ilgili “gerçek yaşamından” bir örnek verebilir misin?

Gözlemler: Etkinlik çıktılarının görülebildiği bazı alanlarda bu yöntem oldukça önemlidir.

Uygulamada hız ve zaman önemlidir. Gözlemler, öğrenciler hakkında doğru ve pratik bilgiler sağlar. Öğretmen, öğrencilerin;

- soru ve önerilerine verilen cevaplarını,
- sınıf içi tartışmalarda katılımlarını,
- grup çalışmalarında ve tartışmalarında katılımlarını,
- çalışma sırasında kullanılan yöntem ve materyale öğrencinin verdiği tepkiyi gözlemler

Aşağıdaki noktalar, öğretmenlere gözlem yapmada kolaylık sağlayacaktır.

- Ölçütleri koyarken bütün öğrenciler için aynı standartları kullanınız.
- Her öğrenciyi birkaç kez gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi farklı durum ve günlerde gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi farklı özellikler, beceriler ve davranışlara göre değerlendiriniz.
- Yapılan gözlem için değerlendirmeyi mümkün olduğu kadar gözlem anında kaydediniz.

Sözlü Sunum

Bu yöntemde öğrencinin katıldığı sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasıyla ilgili sunum hazırlaması ve bunu topluluk önünde sunması istenir. Sözlü sunum birçok alanda kullanılabilir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında nitelikli bilgi sağlar. Kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı ya da akran değerlendirme ölçekleri ile değerlendirme yapılabilir. Sözlü sunumlar öğrencilerin hatırlama, kavrama ve hitap düzeyleri hakkında bilgi toplamak için uygun araçlardır. Aynı zamanda problem çözme becerileri de bu yöntemle ölçülebilir.

Performans Değerlendirme

Öğrencilerin bilgi ve becerilerini ortaya koyarak oluşturdukları çalışma, ürün ya da etkinliklerin değerlendirilmesi süreci, "performans değerlendirme" olarak ifade edilebilir.

Bunun yanında performans değerlendirme, öğrencilerin gerçek yaşam problemlerine akademik bilgilerini uygulayabilme ve bunu problem üzerinde gösterebilmeleri ile ilgilendirir, öğrencilerin sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında edindikleri kazanımlarını gerçek durumlarda göstermeleri beklenilir.

1.9. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Olarak Nitelendirilemeyecek Çalışmalar

2.
BÖLÜM

SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ
ÇALIŞMALARININ YÜRÜTÜLMESİ

2.1. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Uygulama Esasları

- Ortaöğretim kademesinde her öğrencinin farklı sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına aktif olarak katılması sağlanır.
- Öğrenciler, önermiş oldukları veya okulları tarafından ilan edilen tanımlı çalışmalardan velilerinden de onay alarak görev alırlar.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti kapsamında öğrencilerin önermiş oldukları çalışmalar ve/veya projeler tasarlanırken çevrenin ve toplumun ihtiyaçları ile özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları, Sosyal Etkinlikler Kurulunda alınan kararlar uyarınca görevli öğretmenin gözetim ve sorumluluğunda planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında veya bireysel olarak ya da grupla hazırlanacak çalışma planları ve projeler kapsamında gerçekleştirilebilir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına öğrenci kulüpleri, öğretmenler, gönüllü veliler ile ilgili diğer kurum ve kuruluşların katılımı sağlanabilir.
- Toplum hizmeti çalışmalarının topluma yönelik ve günlük yaşam merkezli olması, her öğrenci kulübünün topluma ne gibi katkılarının olacağını belirlenip etkinliklerin uygulanması ve bu konuda sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapılması önemlidir.
- Yapılacak sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları, ilgili paydaşların görüşleri alınarak Sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından belirlenmelidir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti faaliyetleri bireysel ve/veya grup çalışması şeklinde planlanabilir ve yürütülebilir ancak iş birlikli çalışma esas olmalıdır.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları okul düzeyinde yıllık olarak planlanmalıdır. Planlanan çalışmaların uygulama süreci izlenmeli ve yıl sonunda raporlandırılmalıdır.
- Çalışmaların planlanması ve yürütülmesi sürecinde çalışmaların yapılacağı kurum/kuruluşun olağan işleyişinin aksatılmamasına özen gösterilmelidir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına katılan öğrenciler ve aldıkları belgeler e-Okul sisteminde yer alan Sosyal Etkinlik Modülüne işlenmelidir.
- Görevli öğretmenler sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarını bir ders olarak ele almamalı ve bu çalışmalarda, çalışmanın etkili bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacak bilgiler dışında öğrencilere herhangi bir dersin konusu olacak bilgileri aktarmamalıdır. Bu çalışmalara ilişkin değerlendirme sonuçları herhangi bir dersin notunu etkilememelidir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili gelir ve giderler okul-aile birliği eliyle yürütülür.
- Öğrencilerin gerçekleştirecekleri sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları için gerekli ön hazırlıkları yapabilmeleri, süreçte kullanacakları ve/veya üretecekleri malzemeleri depolamaları amacıyla okullarda uygun alanlar oluşturulabilir.
- Okul, ilçe ve il millî eğitim müdürlüklerinin resmî internet sitelerinde, "Sosyal sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Havuzu" oluşturularak gerçekleştirilen çalışmalar internet ortamında paylaşılmalı ve açılmalıdır.
- Okullar arasında çalışma bazında paylaşma, dayanışma, ortaklaşa proje geliştirme gibi alanlarda iş birliği sağlanabilir.
- Her eğitim öğretim yılı sonunda okul/ilçe/il düzeyinde "Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Şenliği" düzenlenmeli ve en iyi çalışma belirlenerek ödüllendirilmesi sağlanmalıdır.

- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları bütün öğrencileri kapsamalıdır. Bu çalışmalar; öğrencilerin gerçek ilgi, ihtiyaç ve problemlerinden doğmalı ve böylelikle çalışmalara öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları mümkün olduğu kadar okul sınırlarını aşmalı, mevcut imkân ve kaynaklar geliştirilmeli ve çeşitlendirilmelidir. Okul çevresindeki her türlü imkân ve uygun ortam, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında kullanıma açılmalıdır.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları, uzun vadede öğrencileri hayata hazırlayan ve onların gelişimine olumlu etkilerde bulunan faaliyetlerdir. Bu sebeple öğretmenler, okul yönetimi, rehber öğretmenler ve veliler sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına gereken önemi vermelidir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları gerektiği şekilde yapılırsa kendilerini tanıyan, yeteneklerini geliştirebilen ve bu yetenekleri toplum yararına kullanabilen, planlı çalışma alışkanlığı kazanan, kendine güvenen, boş zamanlarını doğru değerlendirmeyi öğrenen, ilişkilerinde ölçülü, saygılı ve hoşgörülü davranabilen, grupta çalışabilen ve sorumluluk duygusuna sahip, bireysel girişimde bulunabilen öğrenciler yetişecektir.

2.2. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında İş Birliği Yapılabilecek Kurum ve Kuruluşlar

- Toplum hizmeti çalışmaları, çevresel ve toplumsal faydaya yönelik faaliyetlerini yerel ve ulusal ölçekte kuracakları iş birlikleriyle yürütülebilir. Toplum hizmeti kapsamında yapılacak çalışmalar aşağıda belirtilen kurum/kuruluşlar ile gerçekleştirilebilir:
- Resmî ve özel okullar; görme engelliler okulu, işitme engelliler okulu, birleştirilmiş sınıfları olan köy okulları,
- Resmî ve özel hastaneler,
- Çocuk evleri ve yetiştirme yurtları,
- Müzeler, ören yerleri,
- Sanat galerileri ve kütüphaneler,
- Belediyelere bağlı birimler,
- Aşevi, huzurevi gibi sosyal hizmet alanları,
- Üniversiteler,
- Kamu yararına çalışan dernekler ve vakıflar, STK'lar
- Cezaevleri ve çocuk ıslahevleri,
- Hayvan barınakları,
- Meslek odaları,
- Organize sanayi bölgesi ve sanayi kuruluşları,
- Muhtarlıklar.

2.3. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları İçin Örnek Konu ve Uygulamalar

1. Kırtasiye malzemeleri toplama ve bağışlama.
2. Öğrenci çantası toplama ve bağışlama,
3. Yardım kuruluşları için market kuponları toplama/marketlerden yardım toplama,
4. Bozulmayan gıda maddeleri toplama ve bağışlama,
5. Kadın sığınma evleri için bağış toplama,
6. Yurt içi ve yurt dışında aktif görevde olan ve bu sebeple önemli gün ve bayramlarda evlerinde bulunamayan askerler için hediyeler toplama ve bunları adreslerine gönderme,
7. Şehit ailelerine ve gazilere ziyaretlerde bulunma, mektup yazma, önemli günlerde hediyeler gönderme veya etkinlik düzenleyip onları davet etme,
8. Hijyen ürünleri toplama ve bağışlama,
9. Kırılgan ve dezavantajlı grupları desteklemek ve dünyamızı korumak için kullanılmayan kıyafetleri, pelüş oyuncakları ve diğer tekstil ürünlerini bağışlama/geri dönüştürme,
10. Sınav hazırlık kitaplarını ve yardımcı kaynakları toplama ve kütüphaneye bağışlama,
11. Velinin eşlik edemediği küçük çocukları okuldan eve/evden okula götürme,
12. Yaşlı bir komşunun bahçesini temizlemesine yardımcı olma,
13. Evcil hayvanların bakımıyla ilgilenme,
14. Yerdeki atıkları ve çöpleri toplama,
15. Yabancı dil bilenler için, veli-öğretmen görüşmelerinde tercüman olma,
16. Veli toplantılarına gelen ailelere yardımcı olma,
17. Barınaktaki hayvanları besleme,
18. Toplum hizmeti çalışmalarında fotoğraf çekme ve bağış yapma,
19. Kan bağışı yapma (Uygun yaş şartı ve veli izni gerektirir),
20. Yerel sorunlar hakkında yöneticilerle görüşme ve çözüm odaklı çalışmalara katılma,
21. İhtiyacı olanların ruh sağlığını destekleyen ve psikolojik danışmanlık veren kurumlara ve diğer kaynaklara erişmelerine yardımcı olma.
22. Alt sınıftaki öğrencilere ders verme,
23. Alt sınıflardaki öğrencilerin ödevlerinde yardımcı olma,
24. Alt sınıflardaki öğrencilere güvenli sosyal medya kullanımıyla ilgili bilgilendirmeler yapma,
25. Alt sınıflardaki öğrencilere yönelik kitap okuma etkinlikleri düzenleme,
26. Müzik ve resim dersleri verme, bir enstrüman kullanmayı öğretme,
27. Okul/mahalle takımlarında gönüllü eğitmenlik yapma,
28. Deniz/göl/nehir gibi su kaynakları ve ormanlara yakın bölgelerde yaşayanları çevre ve sürdürülebilirlik konusunda eğitme,
29. Yetişkinlere teknoloji ve internet kullanımını öğretme,
30. Trafik güvenliği konusunda seminer verme,
31. İlk yardım eğitimi verilmesini sağlama/verme (Sertifika aldıktan sonra),
32. Türkçe öğrenenlerle uygun ortam ve şartlarda sohbet ederek onların pratik yapmalarına ve dil öğrenme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olma,
33. Küçük bir kütüphane kurma,
34. Kamp ve piknik alanlarının yakınına kamp ateşi/temizlik/güvenlik gibi uyarı, bilgi ve yönlendirme levhaları yerleştirme,
35. Yerel bir parkı/bahçeyi/alanı temizleme.
36. Tohum bombaları hazırlayarak çevreyi güzelleştirme,
37. Mahalledeki bir kuruma ya da komşuya ait binanın boyanmasına/tamir edilmesine yardımcı olma,
38. Eski bir oyun alanını/köşeyi düzenleme/süsleme,
39. Okulda veya yerel kütüphanede bulunan kitapları düzenleme,
40. İhtiyacı olanlara bilişim teknolojilerinde yardım etme/onları bilgilendirme/ onlara eğitim verme,
41. Yardım kuruluşunun kermesine ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,
42. Toplum hizmeti çalışmalarına kaynak sağlamak için okul kermesi düzenleme,
43. Eşya ve kıyafet takasına ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,

44. Önemli günlerde düzenlenen yemekli toplantılara ev sahipliği yapma/bu etkinliklerde aktif olarak görev alma,
45. Kitap bağışi kampanyasına ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,
46. Hastanelerdeki çocuklar için etkinlikler düzenleme/bu çalışmalarda görev alma,
47. Sokak hayvanları yararına bir çalışmaya ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma.
48. Toplum sağlığı çalışmalarına ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,
49. Göl, nehir, kumsal, orman veya park temizliği organizasyonuna ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,
50. Toplum yararına düzenlenen bir toplantıya ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma.
51. Toplum yararına çalışan bir gruba/takıma ev sahipliği yapma/bu çalışmalarda görev alma,
52. Huzurevi, sığınma evi ve çocuk evlerinde bulunanlar için örgü atkılar veya şapkalar gibi giysiler hazırlama/toplama,
53. Yardım kuruluşları için yiyecek hazırlama/toplama,
54. Huzurevi sakinlerine mektup yazma/hediyeler hazırlama/etkinlikler düzenleme,
55. Hastanelerdeki çocuklar için giysiler hazırlama/toplama,
56. Bahçeler ve parklara kuş evleri/su ve mama kapları hazırlama/yapma,
57. Toplum yararına mahalle camisinde gerçekleştirilen bir faaliyette görev alma,
58. Okul duvarları ve mahalledeki duvarlar için uygun görseller tasarlama/çizme,
59. Huzurevi, sığınma evi ve çocuk evleri için ilk yardım çantaları hazırlama/toplama,
60. Sığınma evi, çocuk eğitim evi, çocuk yuvalarına yönelik etkinlikler düzenleme/ doğum ve özel günler için kartlar hazırlama,
61. Mahalle/köy/ilçe düzeyinde sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında yerel bültenler oluşturma,
62. Okul kütüphanesinde veya yerel kütüphanede gönüllü olma,
63. Toplum yararına çalışmalar kapsamında bir saha gezisine refakat etmek için gönüllü olma,
64. Kâr amacı gütmeyen yerel bir kuruluştaki/etkinlikte gönüllü olma,
65. Bir hayvan barınağında gönüllü olma,
66. Sokak hayvanlarını besleme etkinliği düzenleme,
67. Toplum yararına çalışan resmî bir kurumda/merkezde gönüllü olma,
68. Yaşlıların günlük işlerine ve alışverişlerine yardımcı olma,
69. Toplum yararına çalışan yerel bir kuruluşun sosyal medya hesaplarını oluşturma/yönetme,
70. Yardım kuruluşlarının gıda ve giysi yardımı çalışmalarında gönüllü olma,
71. Kütüphanelerin önemi ve okuma kültürünün yaygınlaştırılması çalışmaları yapma,
72. Görme yetersizliği olan öğrenciler/bireyler için kitap seslendirme ve tarama çalışmaları yapma,
73. Köy okullarında ortam düzenleme, tamirat ve boyama çalışmaları,
74. Köy okullarında eğitim ve sınavlara hazırlık desteği sağlama,
75. Köy okullarında kütüphane, laboratuvar, müzik odası, resim atölyesi vb. oluşturulması için kampanya düzenleme,
76. Okulun ve çevresinin düzenlenmesi, güzelleştirilmesine yönelik çalışmaları gerçekleştirme,
77. Dezavantajlı gruplar için okuma-yazma ve eğitim desteği çalışmaları gerçekleştirme,
78. Hastane etkinlikleri gerçekleştirme (eğitim desteği, kitap okuma, sosyal destek çalışmalar vb.)
79. Yaşlılarla ilgili çalışmalar yapma (ziyaretler, kitap okuma, sohbet, müzik konseri ve/veya tiyatro gösterileri vb.),
80. Toplumsal duyarlılık geliştirme ve dikkat çekme çalışmaları düzenleme veya bu amaçla düzenlenen çalışmalarda görev alma,
81. Çalışan çocuklara yönelik faaliyetler yapma,
82. Aile içi şiddete yönelik çalışmalar gerçekleştirme,
83. Tüketim bağımlılığına yönelik çalışmalar,
84. Trafik kültürüne yönelik çalışmalar,
85. Türkçe'nin doğru kullanımına yönelik çalışmalar gerçekleştirme,
86. Sosyal medyanın riskleri ve doğru kullanımına yönelik çalışmalar gerçekleştirme,
87. Güvenli gıda tüketimine yönelik çalışmalar yapma,
88. Değerler eğitimine yönelik çalışmalar yapma,

89. Engelsiz hayat kapsamında çalışmalar düzenleme,
90. Çevre sorunları ve iklim değişikliği kapsamında çalışmalar yapma,
91. İhtiyacı olan okullar için eğitim öğretim materyali temin etme çalışmaları yapma,
92. Alt sınıftaki öğrencilere okul sonrası veya öğle aralarında akademik destek sağlama,
93. İhtiyaç sahibi öğrenciler için kitap, kırtasiye, oyuncak, giysi, ayakkabı gibi temel ihtiyaç malzemeleri toplama/hazırlama,
94. Çocuklar için eğitsel amaçlı oyuncaklar tasarlama ve üretme çalışmaları yapma,
95. Geri dönüşüm kampanyaları düzenleme ve/veya düzenlenen çalışmalara katılma,
96. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi kapsamında normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamda eğitim gören öğrencilerin okula/sınıfa kabulü ve uyum sağlaması için çalışmalar yapma,
97. Toplumsal fayda amaçlı düzenlenen spor organizasyonlarına katılma,
98. Alt sınıf düzeyindeki öğrencilere sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlerde rehberlik etme,
99. Toplumsal sorunları çözmeye ve/veya toplumsal hayatı iyileştirmeye yönelik projeler geliştirme ve bu projeleri uygulama,
100. Toplum sorunların çözümüne katkı sağlayacak materyal ve/veya ürün tasarlama ve üretme.

2.4. Toplum Hizmeti Kategorileri

Öğrencilerin; kendilerine, ailelerine, çevrelerine ve topluma duyarlı, gönüllü çalışma bilincine sahip sorun çözen ve çözüm üreten, resmî, özel kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışma becerilerini geliştirmiş bireyler olarak yetişmeleri için gerçekleştirilecek toplum hizmeti çalışmalarını on farklı kategori altında ele almak mümkündür:

TOPLUM HİZMETİ KATEGORİLERİ	
1	Toplumsal Refah ve Eşitliği Sağlamaya Yönelik Çalışmalar
2	Millî ve Manevi Değerleri Koruma ve Yaşatmaya Yönelik Çalışmalar
3	Toplumsal Bilinci Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar
4	Velilerin ve Diğer Paydaşların Okulla İş Birliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalar
5	Tarihi Eserlerin ve Doğal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar
6	Dezavantajlı Bireylerin Toplumsal Entegrasyonuna Yönelik Çalışmalar
7	Spor ve Sağlık Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar
8	Sivil Toplum Kuruluşları ile Sosyal Hizmetlere Yönelik Çalışmalar
9	Sanat, Kültür ve Bilim İmkânlarının ve Kültürünün Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar
10	Trafik Kuralları ve Güvenliğine Yönelik Çalışmalar

2.5. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Örnek Proje Alanları

Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında farklı alanlarda proje temelli çalışmalar da gerçekleştirilebilir. Tabloda örnek proje alanları ve faaliyetler yer almaktadır.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Örnek Proje Alanları	
PROJE ALANI	Örnek Faaliyet
Toplum Sağlığı	<ul style="list-style-type: none"> Sağlık veya önleme konularına odaklanan bir kampanyanın hazırlanması, Toplumun yaşlı üyelerine yardım etmeyi amaçlayan bir projenin oluşturulması, İyi beslenme ve bunun toplum için önemi hakkında bir çalışmanın başlatılması,
Toplumsal Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> İnsanların öncelikli sorunlarının neler olduğu hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için okulda veya mahallede bir araştırmanın yapılması, Araştırma sonuçlarının yayımlanması ve sunulması, Şehirde/bölgede iz bırakan kişilerin geçmişlerinin araştırılması, toplum liderleriyle/kanaat önderleriyle röportajların yapılması ve bunlarla ilgili makalelerin/ metinlerin/okuma parçalarının yazılması,
Çevre	<ul style="list-style-type: none"> Orman, park veya bahçelere fidan dikmek için kampanyaların başlatılması, Elde edilecek ürünlerin ihtiyaç sahiplerine dağıtılması amacıyla bahçelerin oluşturulması, Okuldaki ve mahalledeki içme suyunun tehlikeli kimyasallar açısından test edilmesi ve sonuçlar hakkında toplumun bilgilendirilmesi, Doğal bitki örtüsüne sahip boş arazilerde düzenleme, iyileştirme ve ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, Okulun veya diğer ortak alanların içindeki ve dışındaki çöpleri azaltma çalışmalarının yapılması, Okulda ve mahallede geri dönüşüm çalışmalarının yapılması,
Güvenlik	<ul style="list-style-type: none"> Suç/ bağımlılık/ şiddet karşıtı bir site/bülten/oyunun hazırlanması, Bir güvenlik sorunuyla ilgili bir kamu hizmeti duyurusunun hazırlanması, Küçük çocuklara ebeveynleri yokken evde nasıl güvende kalacaklarını öğreten bir oyunun hazırlanması ve bunun imkânları kısıtlı okullarda tanıtılması,
Sanat	<ul style="list-style-type: none"> İnsan hakları gibi bir kavram etrafında öğrenciler tarafından oluşturulan eserleri sergilemek için bir müzayedenin düzenlenmesi, Öğrenciler ile birlikte bir sanat etkinliğine ev sahipliğinin yapılması, Okul çevresinde/ mahallede yaşayanların katılımıyla sanatsal faaliyetlerin düzenlenmesi, Sanatsal çalışmalarda geri dönüşüm ürünlerinin kullanılması,
Sosyal İçerme	<ul style="list-style-type: none"> Göçmenler, sığınmacılar veya mahalleye/şehre taşınanlar için yönlendirici ve bilgilendirici el rehberlerinin/haritaların hazırlanması ve faydalı kaynakların vurgulanması, Yardıma ihtiyacı olabilecek çocuklar için iletişim/yardım hatlarının veya ajans bağlantılarının listesinin oluşturulması ve dağıtılması, Hoşgörü ve farklılıkları anlamayı teşvik eden posterlerin veya kolajların yapılması ve yayınlanması, Şiddet veya zorbalık karşıtı bir kampanyanın başlatılması, Okulda özel gereksinimli çocuklar için bir arkadaşlık sisteminin kurulması,

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Örnek Proje Alanları	
PROJE ALANI	Örnek Faaliyet
Hayvanları Koruma	<ul style="list-style-type: none"> • Evcil hayvan sahiplerine dağıtmak için evcil hayvanların beslenme ihtiyaçlarını anlatan el ilanlarının oluşturulması, • Bir kuş barınağının oluşturulması, • Kuşları beslemek için otomatların hazırlanması, • Ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, • Alt sınıflara yönelik kuşlar hakkında bilgilendirmelerin yapılması, • Yuva ve kulübelerin inşa edilmesi, kuşlar için keselerin örülmesi veya vahşi yaşam koruma alanları için kulübelerin oluşturulması,
Okulumuz	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenmeyi teşvik etmek ve okulların toplum açısından önemini vurgulamak amacıyla okulun dışı için bir duvar resminin tasarlanması ve boyanması, • Küresel ve yerel meselelerin anlaşılmasını sağlamak için yoksulluk, çeşitlilik, eşitlik, sürdürülebilirlik gibi kavramlar hakkında öğrenciler tarafından düzenlenecek bir konferansın/toplantının/masa başı çalışmasının/münazaranın organize edilmesi. Bu çalışmalarda ara oturumların düzenlenmesi, uzman konuşmacıların davet edilmesi,
Okuryazarlık	<ul style="list-style-type: none"> • Okulda veya toplumdaki kültürel farklılıklar hakkında kitapçıkların geliştirilmesi. Bu kitapçıkların kütüphanelere, paydaşlara ve işletmelere dağıtılması, • Türkçe bilmeyenlere yardımcı olmak için broşürler ve el ilanlarının hazırlanması, • Okuryazarlık ve ev ödevleri konularında alt sınıflara yardımcı olunması,
Yaratıcılık	<ul style="list-style-type: none"> • Bir çocuk kitabının/hikâye/masal/okuma parçasının yazılması, • Hastanelerdeki ve koruma altındaki çocuklara kitap okunması/hediye edilmesi. Sığınma evleri, çocuk evleri ve çocuk yuvalarındaki çocuklar için yorgan, yastık, battaniye, örgü şapka ve eldivenlerin tasarlanması, süslenmesi, yapılması,
Teknoloji Odağı	<ul style="list-style-type: none"> • Bir topluluk ortağı için bir web sitesinin oluşturulması, • Bir amacın savunulması için bir web sitesinde blogların oluşturulması, • Sosyal medyanın çeşitli amaçlar için kullanılması, • BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin teşvik edilmesi, • İnsan hakları, çevrenin korunması veya hayvanların neslinin tükenmesi gibi bir konuyu ön plana çıkaran teknoloji bağlamında çalışmaların yapılması.

2.6. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarının Aşamaları

Hazırlık

1. Eğitim öğretim yılı boyunca gerçekleştirilecek Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları Sosyal Etkinlikler Kurulunda öğrencilerin de katılımıyla gündeme alınarak görüşülür.
2. Sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından eğitim öğretim yılı boyunca yürütülebilecek sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının ve iş birliği yapılabilecek kurum/kuruluşların listesi hazırlanarak tüm okula duyurusu yapılır.

3. Sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları uygulama takvimi belirlenerek okul genelinde duyurusu yapılır.
4. Öğrenciler tarafından önerilen çalışmalar ve/veya projeler de kurul tarafından değerlendirilerek uygun görülenler Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Listesine eklenerek okul genelinde duyurusu yapılır.
5. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi sürecinde görev alacak öğretmenler, okul idaresi tarafından belirlenir.
6. Ekip çalışması şeklinde gerçekleştirilecek sosyal sorumluluk ve toplum hizmetleri için oluşturulan ekipte farklı sınıf seviyelerinde ve şubelerde okuyan öğrenciler yer alabilir.
7. Ekipte, çalışmanın kapsamına uygun sayıda öğrenci yer alır. Faaliyetlerin yürütülmesinde eşgüdüm sağlamak üzere bir öğrenci ekip koordinatörü olarak seçilir.

Uygulama

- Eğitim öğretim yılının ilk haftasında sınıf rehber öğretmenleri, sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları ile toplum hizmeti olarak değerlendirilecek çalışma örnekleri hakkında sınıflarını bilgilendirir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında görevlendirilen öğretmenler, eğitim öğretim yılı başında sorumlu oldukları öğrenci veya öğrencilerle bir toplantı düzenler. Toplantıda, öğrencilere sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının amacı, genel ilkeleri, çalışmalar sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlar, görev ve sorumluluklar ile çalışmanın değerlendirme ölçütleri hakkında bilgi verilir.
- Görevli öğretmenler, sözlü veya yazılı olarak çalışmalara katılacak öğrencilerin velilerini bilgilendirir ve öğrencilerin veli onayı alması sağlanır. Eğitim öğretim yılı başında öğrencilerle yapılacak toplantıya velilerinin katılımı da sağlanabilir.
- Görevli öğretmen rehberliğinde öğrencilerin katılımı ile Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Tanıtım Formu doldurularak dönemlik/yıllık çalışma planı oluşturulur.
- Görevli öğretmenler çalışmaya katılacak öğrenci veya öğrencilerin listesi, veli onayları ile Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Tanıtım Formunu ve dönemlik/yıllık çalışma planını Sosyal Etkinlikler Kuruluna sunar. Öğrenci listeleri, veli onayları ve yıllık çalışma planları kurul tarafından dosyalanır.
- Çalışmaların yürütülmesinde farklı kurum ve/veya kuruluşlarla iş birliği yapılması planlanıyorsa kurum/kuruluşların belirlenmesi ve bunlarla iletişime geçilmesi okul idaresi ve/veya görevli öğretmenler tarafından gerçekleştirilir.
- Çalışmaların, çalışma takvimine ve dönemlik/yıllık çalışma planlarına uygun yürütülmesi sağlanır. Çalışmaların uygulanması sırasında oluşabilecek aksaklık ve engeller, görevli öğretmenin ve okul idaresinin desteğiyle giderilir.
- Görevli öğretmenler, düzenli aralıklarla öğrencilerle toplantılar gerçekleştirerek sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının ilerleyişi ve bu çalışmaların öğrenciler üzerinde bıraktığı olumlu veya olumsuz etkileri değerlendirir. Öğrencilerin çalışma sürecinde karşılaştıkları olumsuz durumlarla ilgili gerekli önlemler alınmalı ve gerektiğinde Okul Rehberlik Servisi ile iletişime geçilmelidir.
- Görevli öğretmen rehberliğinde sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışma dosyası oluşturulur. Yapılan faaliyetlere ilişkin her türlü belge (çalışma planı, veli onayları, toplantı tutanakları, fotoğraflar, dönem/yıl sonu raporu vb.) ve yazılı ürün dosya içerisinde muhafaza edilir. Yıl sonunda okul idaresine teslim edilir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasının tamamlanmasından sonra görevli öğretmenlerin rehberliğinde öğrenciler tarafından form şeklinde tasarlanan Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Dönem/Yıl Sonu Raporu doldurulur. Rapor, Sosyal Etkinlikler Kuruluna sunulur ve çalışma dosyasında muhafaza edilir.

- Eğitim öğretim yılı sonunda gerçekleştirilen sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları, çalışma sırasında edinilen deneyimler, çalışmaların etkilerini içeren sunular hazırlanarak çalışmaların okul geneliyle paylaşılması sağlanır. Bu paylaşım faaliyetlerine velilerin, iş birliği yapılan kurum/kuruluşların temsilcilerinin de katılımı sağlanabilir. Sunu formatı ya da paylaşım etkinliği türü okul idaresi ve Sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından danışman öğretmenlerin katılımıyla belirlenir.
- Okul genelinde yürütülen sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının okul web sitesinde ve Bakanlık bünyesinde oluşturulacak Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Modülünde paylaşılması sağlanır. Paylaşımlarda fotoğraf, video, kişi, kurum/kuruluş isimleri kullanılacak ise gerekli onayların alındığından emin olunmalıdır.
- Okulda yürütülen sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları eğitim öğretim yılı sonunda Sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından değerlendirilerek Okul Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Yıl Sonu Raporu hazırlanır. İlgili dosyalar ve belgelerle birlikte okul idaresine teslim edilir. Değerlendirme sürecinde Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmaları Değerlendirme Formu kullanılır.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına katılan öğrenciler ve öğrencilerin aldıkları belgeler e-Okul sisteminde yer alan Sosyal Etkinlik Modülüne işlenir.
- Okul, ilçe, il düzeyinde sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının tanıtımına yönelik etkinlikler düzenlenir. Okul/ilçe/il düzeyinde oluşturulacak komisyonlarca sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları değerlendirilerek başarılı olan çalışmaların ödüllendirilmesi sağlanır.

Değerlendirme

Görevli öğretmenler yapıcı geri bildirimler vermek amacıyla öğrencilerin sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları sürecinde sergiledikleri performansı geliştirdikleri ölçütleri kullanarak değerlendirebilir.

Görevli öğretmenler değerlendirme sürecinde kendi geliştirdikleri öz-değerlendirme ve akran değerlendirme formlarını da kullanabilir.

2.7. Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Okul Müdürü

- Eğitim öğretim yılı başlamadan önce sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında okul düzeyinde planlamaları yapmak.
- Okullarda yapılacak faaliyetlere ilişkin etkinlik listelerinin hazırlanmasını sağlamak.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının yürütülmesinde rehberlik yapmak.
- Çalışmalara katılacak öğrencilerin ulaşım, araç-gereç temini, varsa konukların ağırlanması gibi konularda ortaya çıkacak mali ihtiyaçların karşılanabilmesi için gerekli ön çalışmaları yapmak.
- Sosyal Sorumluluk ve Toplum hizmeti çalışmalarının amacına uygun biçimde yürütülmesini ve Sosyal Etkinlik Modülü'ne işlenmesini sağlamak, bu konuda gerekli tedbirleri almak.
- Bir sonraki eğitim ve öğretim yılında sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının daha etkili ve başarılı olması amacıyla gelecek eleştirileri ve önerileri dikkate alarak gerekli düzenlemeleri planlamak.
- Sosyal Etkinlikler Kurulu
- Eğitim kurumunda bir eğitim öğretim yılı içerisinde yapılacak sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili iş ve işlemleri eylül ayından itibaren planlamak ve yürütmek.
- Eğitim öğretim dönemi başında kaç öğrencinin sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına katılacağını, öğrencilerin kaç gruba ayrılacağını ve çalışmaların kaç danışman öğretmen tarafından yürütüleceğini tespit etmek, izin alınması gereken kamu ve özel kurumların listesini hazırlayarak okul yöneticisine sunmak.
- Kurul, eylül ayında yapılmış olan planlamaya ek olarak eğitim öğretim yılı içerisinde değişen ve gelişen şartlara, oluşan istek ve ihtiyaçlara göre sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili yeni planlamalar yapabilir ve kararlar alabilir.

- Sosyal etkinlikler kurulunun çalışmalarla ilgili planlama ve kararları, eğitim kurumu müdürünün onayından sonra yürürlüğe girer.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının verimli bir şekilde yürütülmesi için danışman öğretmenler, öğretmenler, öğrenciler, gönüllü veliler ve diğer ilgililerle iş birliği yapmak.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması başarı belgesi verilecek öğrencileri belirlemek ve listeyi okul müdürünün onayına sunmak.
- Bir sonraki eğitim öğretim yılında sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının daha etkili ve başarılı geçmesi için gerekli düzenlemeleri planlamak.

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışmalarında Görevli Öğretmen

Görevli öğretmen planlama aşamasından başlayarak çalışmaların öğrenciler için en faydalı olacak şekilde yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde büyük rol oynamaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerin ilgisine ve seviyesine uygun, öğretim programlarıyla bağlantılı çalışmaların belirlenmesinde; bu çalışmaların amaca uygun olarak planlanmasında tecrübe sahibi olması önemlidir. Görevli öğretmen faaliyetlerin uygulanması aşamasında öğrencilerin isteğini canlı tutabilmeli, faaliyetlerin yürütülmesinde ve olası sorunların çözümünde öğrencileri yönlendirebilmelidir.

- Öğretmenler ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında görevli öğretmen olarak belirlenir.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti kapsamında öğrencilerin yapacağı çalışmaların listesini hazırlamak.
- İzin alınması gereken kurumların/kuruluşların ve buralarda görev almak isteyen öğrencilerin listesini Sosyal Etkinlikler Kuruluna bildirmek.
- Öğrencilerin ve velilerin sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının niteliği, kapsamı ve amacı gibi hususlarda bilgilenmesini sağlamak.
- Öğrencilerin hazırlayacakları raporlar ve dosyalar konusunda bilgilenmelerini sağlamak.
- Dönem başında sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili yapılacak değerlendirme kriterlerini açık ve şeffaf bir şekilde öğrencilere bildirmek.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının yapılan planlama doğrultusunda gerçekleştirilmesini sağlamak.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında, okul dışında yapılacak faaliyetlerde öğrencilere refakat etmek.
- Öğrencilerin etkinlik yapacakları kurumların yetkilileri okul müdürünün bilgisi dâhilinde iletişime geçmek.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının daha verimli yürütülmesi için gerektiğinde okul idaresine önerilerde bulunmak.

Öğrenciler

- Görevli öğretmen ile iş birliği hâlinde dönem/yıl boyunca yapılacak etkinlikleri planlayarak uygun çalışma planı hazırlamak.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarını titizlikle yürütmek.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarının yürütüldüğü kurum/kuruluşların kurallarına uygun davranmak, işleyişi olumsuz yönde etkileyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak.
- Giyim kuşamında ve genel hareketlerinde okulunu en iyi şekilde temsil etmek.
- Görevli öğretmen tarafından yapılan çalışmalar ve öneriler doğrultusunda çalışmaları yürütmek, çalışmalarının her aşamasında görevli öğretmeni bilgilendirmek.
- Ekibin bir parçası olarak çalışmak.
- Gerektiğinde yardım almak.
- Başkalarının haklarına ve mahremiyetine saygı duymak.
- Cüvende hissetmediğinde veya çalışmada karşılaşılan olaylardan memnun olmadığında durumu

danışman öğretmen ve//veya sorumlu bir yetişkinle (öğretmen, ebeveyn vb.) paylaşmak.

Veliler

- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarına gönüllülük esasına dayalı olarak katkı ve katılım sağlamak.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarlarıyla ilgili düzenlenen etkinliklere katılarak çocuklarının çabalarını desteklemek.
- Velisi olduğu öğrencilerin katılacağı sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması hakkında görevli öğretmenlerden bilgi edinmek.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması sürecinde velisi olduğu öğrencilerin deneyimleri hakkında konuşmak.
- Velisi olduğu öğrencilerin paylaştıkları olumsuz durumları görevli öğretmene bildirmek.
- Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları kapsamında düzenlenen veli toplantılarına katılmak.

3. BÖLÜM

SOSYAL SORUMLULUK VE TOPLUM HİZMETİ ÇALIŞMALARINDA KULLANILABİLECEK FORMLAR

Yansıtma Sürecinde Kullanılabilecek Örnek Form ve Şablonlar

Öğrenci Yansıtma Formu			
Öğrencinin Adı Soyadı:			
Sınıf/No:			
Çalışmanın Adı:			
Bölüm I: Etkinlik Açıklaması (Çalışmanızı/faaliyetinizi/projenizi “kim, ne, ne zaman, nerede ve neden” sorularını kullanarak özetleyiniz.)	Çalışmanızda hangi rolleri/görevleri yerine getirdiniz?		
	Çalışmanız toplum hizmeti çalışmalarında yeni bir yaklaşımı nasıl yansıtıyor?		
	Başkalarıyla nasıl etkileşim kurdunuz?		
	Çalışmanız etkileşim içermiyorsa, neden tek başına bir etkinlik olması gerektiğini açıklayınız.		
Bölüm II: Öğrenme Çıktısı (Bu etkinlikle elde ettiğiniz Öğrenme Çıktılarının yanına “X” işareti koyunuz. Elde edilen her çıktı için bir açıklama ve kanıt sağlayınız.)	Öğrenme Çıktısı	Ulaşıldı	Açıklama/Kanıt
	Güçlü yönler ve çalışmanın genişletilebilecek yönleri hakkında farkındalığı artırma		
	Yeni bir problem alanında sorumluluk alınması		
	Faaliyetleri planlama ve başlama		
	Başkalarıyla iş birliği içinde çalışma		
	Azim ve bağlılık gösterme		
	Küresel öneme sahip konularla ilgilenme		
	Eylemlerin etik ve ahlakî sonuçlarını düşünme		
Yeni beceriler geliştirme			
Bölüm III: Öz-yansıtma (Bu bölümde tutarlı, anlamlı ve benzersiz bir metin yazarak öz-yansıtma geliştiriniz. Öz yansıtma aşamasında aşağıdaki cümle kalıplarından yararlanabilirsiniz)			

Öz-Yansıtma Çalışmasında Kullanılabilecek Cümle Kalıpları

1.	Bu çalışmaya kişisel katkım, ... bulunmaktı.
2.	Bu çalışmada temel görevim .....
3.	Bu çalışmada benden ..... bekleniyordu. Bu beklenti ..... konusunda bana yardımcı oldu.
4.	Bu çalışma ..... anlamamı sağladı.
5.	Bu çalışmalar sırasında ..... sayesinde ..... anladım.
6.	Bu çalışmalar sırasında ..... hissediyorum.
7.	Bu çalışmalarda ..... konusunda bakış açım değişti.
8.	Özellikle bu çalışmanın ..... aşamasında ..... fark ederek içgörü kazandım.
9.	Bu çalışmada ..... önemini fark ettim.
10.	Bu çalışmada eğer ..... gibi gereklilikleri yerine getirmezsensiz kötü bir deneyim olmaktan öteye geçmeyecektir. Bu yüzden ..... inandım.
11.	Kendimi tamamen ..... adadım.
12.	Bu çalışmayı sadece ..... için yapmadım. Bu çalışmayı..... için yaptım.
13.	Bu çalışmada .....yapmak istediğimi biliyorum.
14.	Bu aktivite sayesinde ..... konusunda çok başarılı olduğuma ve ..... kazandığıma inanıyorum.
15.	Bu çalışma sırasında beni zorlayan bir aksilik/problem/sorun, ...Ne zaman böyle bir şey olsa ..... gerektiğini ve kendime .....söyleyerek kendimi teselli ederdim.
16.	Bu çalışma sırasında..... fark ettim. Bir çalışmaya katılan herkes..... konularının farkında olmalıdır. Bu dersi, ... tanık olarak zor yoldan ve bizzat yaşayarak öğrendim.
17.	Çalışma için grupla buluşmadan önce ..... hissederdim. Bu çalışmanın tamamlanmasından bu yana değiştirdiğim başka bir özelliğim/davranışım da.....
18.	Çalışma sırasında .....diye endişelenirdim. Ama sonra ..... fark ettim. Sonraki buluşmalarda .....gibi sorunlar olmadı. .... muhtemelen performansımı daha da geliştirdi.
19.	Çalışma sırasında kendimi ..... hissedersem işleri doğru yaptığımı biliyorum.
20.	Çalışma sırasında ..... hissetmem gerekiyor.
21.	Çalışmadaki performansımdan ..... Bunu geliştirmek için ..... yapmalıyım.
22.	Çalışma sırasında ..... rağmen, takım arkadaşlarımdan her zaman yanımdayım.
23.	Bu çalışma beni etkiledi, çünkü asla hayal bile edemeyeceğim .....gibi yetenekler kazandım. Bu çalışma sayesinde .....ile .....arasındaki farklar konusunda çok şey öğrendim.
24.	Çalışmada öğrendiklerimi diğer ..... uygulayabileceğime inanıyorum çünkü ..... istiyorum.
25.	Bir yıl daha çalışmaya katılacak olsaydım, ...Çalışmada değiştirebileceğim tek şey, ... gerektiğiydi. Bu muhtemelen ..... etkiledi.
26.	Çalışma..... bir deneyimdi ve kendimi ..... olarak adlandırmaktan gurur duyuyorum.

Değerlendirmede Kullanılabilecek Örnek Formlar

Öz değerlendirme, bireysel veya kendini değerlendirme olarak da adlandırılabilir. Öğrencilerin sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında kendi öğrenme süreçlerini, özellikle başarı düzeylerini ve öğrenme sonuçlarını değerlendirmeleri olarak açıklanabilir. Değerlendirme süreci; öğrencinin öğrenmeye yaklaşımı, kendi güçlü ve zayıf yönleri ile becerileri hakkında değerlendirme yapmasını sağlar. Bu süreçteki temel amaç, öğrencilerin öz değerlendirme becerilerini geliştirmektir. Öğrencinin planlama ve problem çözme becerisini geliştirir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU-1

Adı ve Soyadı:
Sınıfı/No:

Tarih:

Bu form kendinizi değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmalarınızı en doğru yansıtan seçeneği işaretleyiniz ve diğer soruları cevaplayınız.

	Dereceler:		
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1. Başkalarının anlattıklarını ve önerilerini dinledim.			
2. Çalışmalarda öğretmenimin yönlendirmelerine uyum ve yönergeleri izledim.			
3. Çalışmalarda arkadaşlarımı uygun şekilde teşvik ettim/cesaretlendirdim.			
4. Bana verilen görevleri tamamladım.			
5. Çalışmalarda zorlandığım yerlerde yardım istedim.			
6. Grup arkadaşlarıma çalışmalarında destek oldum.			
7. Çalışmalarım sırasında zamanı doğru kullandım.			
8. Çalışmalarım sırasında farklı materyaller kullandım.			

9. Bu çalışmada neler öğrendim?

10. Bu çalışma sırasında grubumdaki arkadaşlarıma nasıl yardım ettim?

11. Bu çalışma sırasında en iyi yaptığım şeyler ve güçlü yönlerim:

12. Bu çalışma sırasında fark ettiğim ve geliştirmem gereken zayıf yönlerim:

Yorumlar:

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU-2

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıf/No:

Çalışmanın Adı:

Bu form kendinizi değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu formu gerçekleştirdiğiniz sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmasını düşünerek doldurunuz.

1. Bu çalışmada yaptıklarım:

2. Bu çalışmada öğrendiklerim:

3. Bu çalışmada başarılı olduğum konular/alanlar/bölümler:

4. Bu çalışmada en çok zorlandığım konular/alanlar/bölümler:

5. Çalışmamı yaparken karşılaştığım zorluklar

6. Çalışmalarımı kolaylaştıran konular/olaylar:

7. Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU-1

Grubun Adı:

Tarih:

Sınıfı:

Çalışmanın Adı:

Aşağıdaki maddelere göre grubunuzu değerlendiriniz.

	DERECELER				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
2. Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinlerler.					
3. Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alır.					
4. Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
5. Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
6. Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
7. Grup üyeleri bilgilerini birbirleriyle tartışır.					
8. Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
9. Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirir.					
10. Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterirler.					
11. Grupta, birbiriyle çatışan görüşler olduğunda, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
12. Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluşturur.					

Yorumlar:

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU-2

Gruptaki arkadaşlarınızın sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarındaki tutum ve davranışlarını düşünerek aşağıdaki maddelere katılım düzeyinizi puanlama anahtarına göre işaretleyiniz:

Puanlama Anahtarı													
1= Zayıf		2= Kabul Edilebilir		3=Orta		4= iyi		5= Çok iyi					
Öğrencinin Adı ve Soyadı:		Çalışmaya hazır oluş	Başkalarını dinleme	Sorumlulukları paylaşma	Grup arkadaşlarını destekleme	Tartışmalara katılma	Görüşlerini gerekçelendirme	Farklı görüşlere saygı duyma	Görev almaya istekli oluş	Zamanı verimli kullanma	Ödevleri tamamlama	Ödevleri saklama	Toplam Puan
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													
13.													
14.													
15.													

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Değerlendirme Formu

Değerlendirme Ölçütleri		Puan değeri	Alınan puan
1	Çalışmanın toplumsal katkısı ve özgünlüğü	25	
2	Çalışmanın gerçekleştirilebilirliği	5	
3	Çalışmada kullanılan materyal ve yöntemin uygun olması	5	
4	Çalışmanın planlanması	5	
5	Çalışmanın hazırlanmasında katılımcılığın sağlanması	5	
6	Çalışmanın uygulanmasında katılımcılığın sağlanması	5	
7	Çalışmada görev alan öğrencilerin katılımı, sorumluluğu ve çalışma disiplini	25	
8	Çalışmanın çalışma takvimine uygun yürütülmesi	5	
9	Çalışmanın görünürlüğüne yönelik çalışmalar	5	
10	Çalışmanın sürdürülebilirliğine yönelik çalışmalar	5	
11	Çalışma dosyasının organizasyonu	5	
12	Çalışma raporunun anlaşılabilirliği ve doğruluğu	5	
TOPLAM		100	

Tanıtım Formu ve Öğrenci Tanıtım Kartı

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Tanıtım Formu		
Çalışmanın Önerildiği Tarih:		
Çalışma No:		
Çalışmanın Adı:		
Görevli Öğretmen:		
Öğrenci Bilgileri:		
Adı-Soyadı	Sınıf	Okul No
Çalışmanın Konusu		
Çalışmanın Amacı		
Çalışmanın Hedef Kitlesi		
İş Birliği Yapılacak Kişi, Kurum/Kuruluşlar		
Çalışmanın Başlangıç ve Bitiş Tarihi		
Çalışma Sürecinde Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler ve Süreleri		
Çalışmanın Uygulanmasında Kullanılacak Materyal, Araç-Gereçler		
Çalışmadan Elde Edilmesi Beklenen Toplumsal ve/veya Bireysel Faydalar		

ÖĞRENCİ TANITIM KARTI

Öğrenci Bilgileri

Öğrencinin Adı- Soyadı

Sınıfı

Öğrenci Numarası

Bilinmesi Gerekli Tıbbi
Hususlar

Okul Bilgileri

Okulun Adı

Okul İletişim Numaraları

1.

2.

Danışman Öğretmenin
Adı- SoyadıDanışman Öğretmen
İletişim Numarası

Veli Bilgileri

Velinin Adı-Soyadı

Veli İletişim Numaraları

1.

2.

Dönem ve Yıl Sonu Raporları

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Dönem/Yıl Sonu Raporu 1/2

Çalışmanın Gerçekleştirildiği Eğitim-Öğretim Yılı:

Çalışma No:

Çalışmanın Adı:

Danışman Öğretmen:

Öğrenci Bilgileri:

Ad-Soyad

Sınıf

Görevi/Sorumluluk alanı

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın Hedef Kitlesi

İş Birliği Yapılan Kişi, Kurum/Kuruluşlar

Çalışmanın Başlangıç ve Bitiş Tarihi

Çalışma Sürecinde Gerçekleştirilen Faaliyetler

Sosyal Sorumluluk ve Toplum Hizmeti Çalışması Dönem/Yıl Sonu Raporu 2/2

Çalışmanın Uygulanmasında Kullanılan Materyal, Araç-Gereçler

Çalışmadan Elde Edilen Toplumsal ve/veya Bireysel Faydalar

Çalışmanın Yürütülmesi Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözümler

Çalışmanın Amaca Ulaşma ve Etkililik Oranı

4	3	2	1
Oldukça etkili	Etkili	Etkisiz	Oldukça etkisiz

Çalışmanın amacına ulaşmadığını ya da etkili olmadığını düşünüyorsanız, nedenlerini belirtiniz:

Çalışmanın size katkıları

Çalışmayı tekrarlasaydınız neleri farklı yapardınız?

Çalışmayı devam ettirmeyi düşünüyorsanız, sonraki aşamada neler yapmayı planlıyorsunuz?

Ekleme istedikleriniz

Çalışma Takvimi			
Faaliyet	Koordine, Sorumlu, Katılımcılar	Toplantı Tarihi	
1	Okul düzeyinde Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları koordinasyon toplantısı	<u>Koordine:</u> Okul müdürü başkanlığında <u>Katılımcılar:</u> Okul müdür ve müdür yardımcıları ile öğretmenler	Eylül ayının birinci haftası Okul müdürünün gerekli gördüğü durumlarda
2	Sosyal etkinlikler kurulu	<u>Koordine:</u> Okul müdürü/müdür yardımcısı başkanlığında <u>Katılımcılar:</u> Okul müdürü ve müdür yardımcıları ile öğretmenler	Okul müdürünün gerekli gördüğü durumlarda toplum hizmeti çalışmaları gündemiyle
3	Okul düzeyinde planlamanın yapılması	<u>Sorumlu</u> Okul müdürü	Eylül ayının birinci haftası
4	Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışması tanıtım formunun doldurulması	<u>Sorumlu</u> Görevli öğretmen ve öğrenciler	Eylül ayının ikinci haftası
5	Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları değerlendirme formunun doldurulması	<u>Sorumlu</u> Görevli öğretmen	Haziran ayının ikinci haftası
6	Dönem/Yıl Sonu Rapor formunun doldurulması	<u>Sorumlu</u> Görevli öğretmen ve öğrenciler	Haziran ayının ikinci haftası

KAYNAKÇA

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23639&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Millî Eğitim Temel Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Sosyal Bilgilerde Hizmet Ederek Öğrenmenin Öğrencilerin İyi Vatandaşlık Algı, Bilgi ve Tutumlarına Etkisi ve Öğretmen Görüşleri, Ayşen Altınok , Yayınlanmamış Doktora Tezi, https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/349350/yokAcikBilim_10250124.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Yönergesi, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/133851/mod_resource/content/1/Topluma_hizmet_uygulamalari_dersi_yonergesi.pdf

Topluma Hizmet Uygulamaları, Hazırlayan: Meryem Salman, <https://www.siirt.edu.tr/dosya/personel/topluma-hizmet-uygulamalari-ders-notlari-siirt-20191031145110928.pdf>

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ